

16.05.2013

Etj/11

§ 20

Lausuntopyyntö Eläintarhan johtokunnalle arviointikertomuksesta 2012

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Eläintarhan johtokunta päätti lausua tarkastusvirastolle vuoden 2012 arviointikertomuksesta seuraavaa:

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2.6:

Korkeasaaren eläintarhan sitova tavoite on aukiolotuntien määrä. Eläintarhan toiminnan luonteesta johtuen tämä sitova tavoite kuvaa hyvin tarjottavien palveluiden määrää.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 4.1.1:

Vuonna 2012 Korkeasaaren eläintarhan toimintakate ylitettiin lähes 400 000 eurolla. Tämä johtui siitä, että vuodesta 2011 vuoden 2012 budjettiin toimintakatetta laskettiin 720 000 euroa.

Korkeasaaren kuluista yli puolet on henkilöstökuluja ja yli kolmannes kiinteistökuja. Näiden osalta tulee jatkossakin varautua menojen nousuun. Korkeasaaren eläintarha on laatinut talousarvioesityksen ohjeistuksen mukaisesti tuottavuusohjelman, jolla taloutta pyritään tasapainottamaan. Tavoite on jatkossa parantaa tuottavuutta lisäämällä tuloja.

Esittelijä

eläintarhan johtaja
Jukka Salo

Lisätiedot

Irmeli Lind, hallintopäällikkö, puhelin: 310 78422
irmeli.lind(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö eläintarhan johtokunnalle
- 2 Arviointikertomus 2012

Päätösehdotus

Eläintarhan johtokunta päättäne lausua tarkastusvirastolle vuoden 2012 arviointikertomuksesta seuraavaa:

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2.6:

Korkeasaaren eläintarhan sitova tavoite on aukiolotuntien määrä. Eläintarhan toiminnan luonteesta johtuen tämä sitova tavoite kuvaa hyvin tarjottavien palveluiden määrää.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 4.1.1:

Vuonna 2012 Korkeasaaren eläintarhan toimintakate ylitettiin lähes 400 000 eurolla. Tämä johtui siitä, että vuodesta 2011 vuoden 2012 budjettiin toimintakatetta laskettiin 720 000 euroa.

Korkeasaaren kuluista yli puolet on henkilöstökuluja ja yli kolmannes kiinteistökuja. Näiden osalta tulee jatkossakin varautua menojen nousuun. Korkeasaaren eläintarha on laatinut talousarvioesityksen ohjeistuksen mukaisesti tuottavuusohjelman, jolla taloutta pyritään tasapainottamaan. Tavoite on jatkossa parantaa tuottavuutta lisäämällä tuloja.

Esittelijä

Tarkastuslautakunta hyväksyi 17.4.2013 (§ 62) arviointikertomuksen vuodelta 2012. Helsingin kaupungin hallinnon ja talouden tarkastussäännön 8.1 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tulee laatia kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta arviointikertomus valtuustolle.

Kertomuksesta tulee hankkia tarkastussäännön 8.2 §:n mukaisesti kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot valtuustolle toimitettaviksi.

Tarkastuslautakunta on pyytänyt 20.4.2012 eläintarhan johtokunnan lausuntoa 22.5.2013 mennessä kertomuksen kohdista 2.6. ja 4.1.1.

Kertomuksen kohdassa 2.6. todetaan mm. seuraavaa:

Kaupunginvaltuuston asettaman sitovan tavoitteen poikkeama tulee hyväksyttävä valtuustolla riippumatta siitä, mistä se aiheutuu. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden tulee kattaa kaupungin strategiaohjelman tavoitteet nykyistä laajemmin, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2010. Hallintokuntien tulee asettaa aiempaa enemmän yhteisiä hallintokuntarajat ylittäviä sitovia toiminnallisia tavoitteita, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2009.

Korkeasaaren eläintarhan sitova tavoite on aukiolotuntien määrä. Eläintarhan toiminnan luonteesta johtuen tämä sitova tavoite kuvaa hyvin tarjottavien palveluiden määrää.

Kertomuksen kohdassa 4.1.1. todetaan mm. seuraavaa:

Lautakuntien ja johtokuntien tulee sitoutua talousarvioraamiin siten, että ne osoittavat tarvittavat menosäästöt raamin sisältä, mikäli päättävät menojen lisäyksistä. Tuottavuustavoitteet tulee asettaa usealle vuodelle siten, että hallintokunnilla on realistiset mahdollisuudet saavuttaa ne ja niiden toteuttaminen on riittävän haasteellista.

Korkeasaaren eläintarhan toimintakate on laskenut vuodesta 2011. Vuonna 2012 toimintakate kuitenkin ylitettiin lähes 400 000 eurolla. Korkeasaaren kuluista yli puolet on henkilöstökuluja ja yli kolmannes kiinteistökuja. Näiden osalta tulee jatkossakin varautua menojen nousuun. Korkeasaaren eläintarha on laatinut talousarvioesityksen ohjeistuksen mukaisesti tuottavuusohjelman, jolla taloutta pyritään tasapainottamaan.

Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö sekä tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2012 ovat esityslistan tämän asian liitteinä 1-2.

Esittelijä

eläintarhan johtaja
Jukka Salo

Lisätiedot

Irmeli Lind, hallintopäällikkö, puhelin: 310 78422
irmeli.lind(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö eläintarhan johtokunnalle
- 2 Arviointikertomus 2012

Tiedoksi

Tarkastuslautakunta

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 14.05.2013 § 126

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen kohdista 2.6, 4.1.1, 4.1.3, 4.3.3, 4.6.1, 4.6.2, 4.6.3 ja 4.8.2 seuraavan, esittelijän ehdotuksen mukaiset lausunnot:

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi
Juha Jolkkonen, osastopäällikkö, puhelin: 310 52482
juha.jolkkonen(a)hel.fi
Hannu Juvonen, osastopäällikkö, puhelin: 310 52481
hannu.juvonen(a)hel.fi
Pia Sutinen, osastopäällikkö, puhelin: 310 62401
pia.sutinen(a)hel.fi

Liikuntalautakunta 14.05.2013 § 91

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Liikuntalautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 2.6. Johtopäätökset sitovien tavoitteiden toteutumisesta, että

- kaupunginvaltuuston asettaman sitovan tavoitteen poikkeama tulee hyväksyttäväksi valtuustolla riippumatta siitä, mistä se aiheutuu
- sitovien toiminnallisten tavoitteiden tulee kattaa kaupungin strategiaohjelman tavoitteet nykyistä laajemmin, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2010
- hallintokuntien tulee asettaa aiempaa enemmän yhteisiä hallintokuntarajat ylittäviä sitovia toiminnallisia tavoitteita, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2009.

Liikuntaviraston sitoviin toiminnallisiin tavoitteisiin on lisätty suosituimpien kaikille avoimien liikuntapaikkojen aukiolopäivien tavoitteita. Vuoden 2013 sitovia tavoitteita ovat mm.

- Monitoimihalleissa (Töölön kisahalli ja Liikuntamyly) on yhteensä 700 aukiolopäivää
- Maauimaloissa (Uimastadionin ja Kumpulan maauimalat) on yhteensä 215 aukiolopäivää
- Tekojääradoilla (7 kappaletta) on yhteensä 630 aukiolopäivää

Liikuntaviraston ja sosiaali- ja terveystoimen yhteisenä hallintokuntarajat ylittävänä tulospalkkiotavoitteena on ollut muistisairaana potilaan hoitoketjun kehittäminen.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.1.1. Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet, että

- lautakuntien ja johtokuntien tulee sitoutua talousarvioraamiin siten, että ne osoittavat tarvittavat menosäästöt raamin sisältä, mikäli

päättävät menojen lisäyksistä

- tuottavuustavoitteet tulee asettaa usealle vuodelle siten, että hallintokunnilla on realistiset mahdollisuudet saavuttaa ne ja niiden toteuttaminen on riittävän haasteellista.

Liikuntatoimen käyttömenoissa on koko 2000-luvun ajan tehty kustannussäästöjä ja tulotavoite on ylitetty joka vuosi. Liikuntavirasto siirtyi kokonaisuudessaan vuonna 2013 nettobudjettiin. Tavoitteena on sitoutua annettuun toimintakatteeseen ja lisäksi aikaansaada menosäästöjä sekä tuottaa lisätuloja tulotavoitteeseen nähden.

Liikuntatoimen tuottavuus on kehittynyt hyvin. Vuoden 2012 tuottavuuslaskennan perusvuoteen 2009 (indeksi=100) verrattuna tuottavuus käyntikertaa kohden on kasvanut 3 prosenttia ja vastaavasti aukiolotuntia kohden tuottavuus on kasvanut 5 prosenttia. Suoritteet ovat säilyneet hyvällä tasolla ja menojen kehitys on ollut maltillista.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.1.3 Palvelutyytyväisyyden kehitys, että

- virastojen ja laitosten tulee keskittyä keskeisimpien palvelujensa asiakastyytyväisyyden säännölliseen mittaamiseen. Talous- ja suunnittelukeskuksen tulee perustaa Helmi-intranettiin sähköinen asiakastyytyväisyyden seurantapohja, johon virastot ja laitokset ovat veloitettuja päivittämään keskeisimpien asiakastyytyväisyysmittareidensa arvot säännöllisesti
- palvelukohtaisia asiakastyytyväisyystietoja tulee hyödyntää kaupunkitason strategian seurannassa ja johtamisessa.

Liikuntaviraston selvittää keskeisimpien palvelujensa asiakastyytyväisyyttä vuosittain tai muutaman vuoden välein. Asiakastyytyväisyyskyselyjä on tehty suosituimpien liikuntapaikkojen kuten uimahallien, maauimaloiden, liikunnanohjauksen asiakkaille, venepaikkojen haltijoille sekä muille asiakasryhmille. Asiakaskyselyjen perusteella asiakkaiden tyytyväisyys on hyvällä tasolla.

Vuoden 2012 Kaupunkipalvelututkimuksen tulosten perusteella myös helsinkiläiset asukkaat ovat tyytyväisiä liikuntapalveluihin.

Liikuntapalveluiden osalta tulokset ovat hyviä myös muihin Suomen suuriin kaupunkeihin verrattuna.

Helsingin kaupungin tulee jatkossakin osallistua Kaupunkipalvelututkimuksen tyyppisten yleisten kuntalaiskyselyjen toteutukseen, koska usein yhden toimialan toteuttamiin kuntalaiskyselyihin vastaavat vain ne asukkaat, jotka käyttävät ko. palveluita tai suhtautuvat niihin myönteisesti.

Kaupunkipalvelututkimuksen mukaisilla valtakunnallisilla kyselyillä

saadaan myös vertailutietoja muista kunnista ja oman kaupungin muiden julkisten palvelujen vertailutietoja.

Esittelijä

liikuntajohtaja
Anssi Rauramo

Lisätiedot

Pekka Jyrkiäinen, suunnittelija, puhelin: 310 87438

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta 14.05.2013 § 72

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksen kohdista 2.6. ja 4.1.1 seuraavan lausunnon:

Arviointikertomuksessa käsitellään talousarvion sitovia taloudellisia ja toiminnallisia tavoitteita ja niiden toteutumista (2.6)

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginvaltuuston asettaman sitovan tavoitteen poikkeama tulee hyväksyttäväksi valtuustolla riippumatta siitä, mistä se aiheutuu.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että näin on aina tehty. Joinain vuosina sitovien toiminnallisten tavoitteiden arviointi on hankalaa, jolloin mahdolliset poikkeamat varmistuvat vasta tilivuoden lopulla. Tällöin niiden käsittely voi siirtyä seuraavalle vuodelle.

Tarkastuslautakunta toteaa myös, että sitovien toiminnallisten tavoitteiden tulee kattaa kaupungin strategiaohjelman tavoitteet nykyistä laajemmin, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2010.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta pitää hyvänä tavoitteena toiminnallisten tavoitteiden sitomista strategiaohjelman tavoitteisiin. Toisaalta on myös syytä muistaa, että sitovat toiminnalliset tavoitteet kuvastavat usein viraston ydintoimintoja, joten niiden muuttaminen aina juuri strategianmukaisiksi ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista eikä aina edes mahdollista. Sitovat toiminnalliset tavoitteet pitää pystyä keräämään ja dokumentoimaan ja vasta tietyllä aikajänteellä kerätty tieto antaa riittävää kuvaa kehityksestä. Muutaman vuoden välein sitovien toiminnallisten tavoitteiden muuttaminen ei ole toiminnan ohjauksen ja kehittämisen kannalta järkevää.

Lopuksi tarkastuslautakunta toteaa, että hallintokuntien tulee asettaa aiempaa enemmän yhteisiä hallintokuntarajat ylittäviä sitovia toiminnallisia tavoitteita, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2009.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan käsitys on, että hallintokuntarajat ylittävä toiminta on kaikkien virastojen tavoitteena silloin, kun se on mahdollista ja tarpeellista. Nuoriso ja maahanmuuttoasioissa sekä tapahtumajärjestämisessä s.j:n alaiset virastot ovat uudella suunnittelukaudella toteuttamassa aiempaa syvempää yhteistyötä.

Yhteisten sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteuttamista hankaloittaa se, että virastot ovat sidotut omiin resursseihinsa ja henkilöiden johtosuhteet kulkevat vain viraston sisällä.

Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet (4.1.1)

Tarkastuslautakunta käsittelee melko yksityiskohtaisesti sosiaali- ja opetusvirastoja, koska ne olivat tarkastusvuonna tarkastuksen kohteena.

Yleisemmin tarkastuslautakunta toteaa, että lautakuntien ja johtokuntien tulee sitoutua talousraamiin siten, että ne osoittavat tarvittavat menosäästöt raamin sisältä, mikäli päättävät menojen lisäyksistä.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että kurinalaisuus menojen osalta on koko konsernin tavoitteena. Toisaalta on kuitenkin tärkeitä tiedostaa, että eri virastojen lähtötasot ovat hyvin erilaiset. Konsernitason säästötavoitteet eivät välttämättä kohdennu oikein ja perustellusti, jos ja kun ne tehdään juustohöylällä. Kaupungin on pystyttävä erittelemään eri toimintojen resurssointia ja tällöin voi lautakunnissa muodostua tilanteita, joissa voi olla perusteltua esittää myös raamin yli meneviä talousarvioehdotuksia.

Tarkastuslautakunta toteaa myös, että tuottavuustavoitteet tulee asettaa usealle vuodelle siten, että hallintokunnilla on realistiset mahdollisuudet saavuttaa ne ja niiden toteuttaminen on riittävän haasteellista.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että tuottavuuden määrittely on julkisella sektorilla haasteellista. Viime kädessä mittarina toimivat aina eurot, vaikka julkisessa palvelutuotannossa sisältöjä pitäisi voida arvioida osana tuottavuuden kokonaisuutta. Kuluvan vuosikymmenen talousarviot ovat olleet melko nollalinjaisia, jolloin kyseessä ovat tosiasiallisesti olleet säästöbudjetit.

Lautakunta toteaa, että nykyisen kaltaisilla menorakenteilla, jossa henkilöstö- ja kiinteistökulut ovat pääasiallisesti liikkumattomia ei tuottavuutta pystytä nostamaan edes kustannusten nousua vastaavassa tahdissa.

Esittelijä

va. kulttuurijohtaja
Veikko Kunnas

Lisätiedot

Anna Kaarina Piepponen, yhteispalvelupäällikkö, puhelin: 310 29871

anna.kaarina.piepponen(a)hel.fi
Ari Tirri, talouspäällikkö, puhelin: 310 85510
ari.tirri(a)hel.fi

Taidemuseon johtokunta 14.05.2013 § 27

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Helsingin taidemuseon johtokunta päätti antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Kohta 2.6 Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta

Talousarvion sitovista toiminnallisista tavoitteista arviointikertomuksessa todettiin, että noin neljäsosa kaupungin tasolla on jäänyt saavuttamatta. Joidenkin tavoitteiden osalta todetaan ongelmalliseksi se, että ne jäävät toistuvasti tavoittamatta. Talousarvion sitovat toiminnalliset tavoitteet eivät kata kaikkia kaupungin strategiaohjelman strategisia tavoitteita. Virastojen ja liikelaitosten yhteisten tavoitteiden lisäämiseen tulee pyrkiä.

Toimintakate:

Taidemuseon sitova tavoite, toimintakate, toteutui suunnitellusti toteuman ollessa 99,7 %. Toiminnalliset tavoitteet, näyttelyiden määrä ja uusien julkisten hankkeiden käynnistäminen, toteutuivat suunnitellusti.

Kävijämäärät:

Taidemuseon toinen sitova tavoite on kävijämäärä. Siitä toteutui 75 % vuonna 2012. Tavoite oli 140 000 kävijää, toteuma oli 104 658.

Taidemuseon tehtävänä on palvella kaikkia kuntalaisia, minkä vuoksi vuosittainen näyttelyohjelmisto vaihtelee sisällöllisesti sekä kohderyhmittäin. Viime vuosina kävijämääriin ovat vaikuttaneet myös useat sekä Meilahden museorakennuksen tiloissa että Tennispalatsin näyttelytiloissa tehdyt korjaustyöt. Näiden aikana tilat ovat olleet suljettuina.

Valtakunnallisesti tarkasteltuna kävijämäärät ovat hyvät. Muissakin taidemuseoissa kävijämäärät vaihtelevat huomattavasti vuosittain näyttelyohjelmistosta riippuen.

Taidemuseon näkemys on, että näyttelyohjelmisto on usean vuoden kokonaisuus, jota tulisi tarkastella pitemmän aikajänteen kokonaisuutena. Taidemuseo esittää kävijämäärätavoitteiden

uudelleen tarkastelua vuoden 2015 talousarvioon, kun taidemuseon toiminta tilojen keskittämishankkeen toteuduttua Tennispalatsissa on vakiintunut.

Taidemuseon strategiset tavoitteet:

Taidemuseolla ei ole hallintokuntarajat ylittäviä, yhteisiä tavoitteita liittyen talousarvioon. Taidemuseon keskeiset, hallintokuntarajoja ylittävät toimintamuodot, joilla toteutetaan kaupungin strategiaohjelmaa, ovat peruskoululaisten 6- ja 9-luokkalaisten näyttelykäynnit sekä prosenttirahaperiaatteen soveltaminen.

Yhteistyötä on tarkoitus kehittää opetusviraston kanssa 9- ja 6-luokkalaisten museokäyntien osalta. Yhteisiä tavoitteita kahden viraston välillä ei vielä ole.

Kaupunginhallitus päätti 12.12.2011 § 1134, uusista prosenttirahahankkeissa sovellettavista periaatteista ja käytännöistä. Näiden periaatteiden mukaisesti prosenttiperiaatteella toteutetaan vuosittain useita taideteoksia. Taidemuseo tulee sisällyttämään prosenttiperiaatehankkeiden toteuttamisen tavoitteita talousarvion toiminnallisiin tavoitteisiin 2015.

Kohta 4.1.1 Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet

Talousarvioon 2011 sisältyvä tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelma edellytti, että vuonna 2012 palvelut tuli tuottaa nykyistä edullisemmin asukasta kohden laskettuna. Tavoitteena oli lisätä ohjelmalla kaupungin palvelutoiminnan tuottavuutta tasapainossa henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtimisen kanssa. Hallintokuntien tuli esittää vuoden 2012 talousarvioehdotuksessa tuottavuutta edistävät toimenpiteet ja arviot niiden vaikutuksista suoritteisiin ja kustannuksiin.

Taidemuseon yhden tilan hanke on ollut keskeinen tuottavuustavoite ja keino tilojen käytön ja toiminnan tehostamiseen. Taidemuseon johtokunta päätti (23.3.2010 § 21) esittää taidemuseon ”tilojen yhdistämistä yhteen kohteeseen, yhteen osoitteeseen”.

Taidemuseon tavoitteena on nyt keskittää tilat ja toiminnot Tennispalatsiin, josta vapautuu tilat Kulttuurien museolta vuonna 2014. Keskittämisen vaatimien korjaustöiden takia taidemuseo on kiinni yli puoli vuotta, mistä syystä vuoden 2014 raamin tavoitteita ei tulla saavuttamaan. Taidemuseo esittää tuottavuustavoitteiden ja –mittareiden uudelleenarviointia, kun taidemuseon toiminta Tennispalatsissa on vakiintunut 2015.

Taidemuseon työhyvinvointitulokset ovat kaupunkitasoon verrattuna

kokonaisuudessaan hieman paremmat. Toiminnan keskittäminen samaan tilaan on taidemuseon henkilöstön näkökulmasta merkittävästi työhyvinvointia parantava ja tuottavuutta lisäävä toimenpide ja tavoite

Taidemuseo pitää tilintarkastajien suorittamia tarkastuksia ja niistä laadittuja raportteja tärkeinä ja hyödyllisinä työkaluina. Taidemuseo hyödyntää annettuja suosituksia. Suositukset ovat tukeneet toiminnan kehittämisen tarpeellisuutta. Toimenpiteiden vaikutukset ovat olleet arvioitavissa: arvioinnin kohteena olleen asian tila on muuttunut suoritettujen toimenpiteiden myötä paremmaksi.

Esittelijä

intendentti
Erja Pusa

Lisätiedot

Pia Uljas, hallintopäällikkö, puhelin: 310 87042
pia.uljas(a)hel.fi

Erja Pusa, va taidemuseon johtaja, intendentti, puhelin: 310 87006
erja.pusa(a)hel.fi

Elina Leskelä, intendentti, puhelin: 310 87043
elina.leskela(a)hel.fi

Helsingin Satama -liikelaitoksen jk 14.05.2013 § 36

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Johtokunta päätti antaa otsikkoasiasta tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

”Johtokunta toteaa lausuntonaan kohtien 2.6., 4.4.1 ja 4.4.2 osalta seuraavaa:

Kohta 2.6. Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta

Vuoden 2012 talousarvio sisälsi kolme Helsingin Sataman sitovaa toiminnallista tavoitetta

- asiakastytyväisyyden taso 8,00
- sijoitetun pääoman tuotto 2,6 %
- liikevaihto/henkilö 487 000 €.

Helsingin Sataman vuoden 2012 talousarvion tulostavoitteet saavutettiin lukuun ottamatta liikevaihtotavoitetta henkilöä kohden. Asiakastytyväisyyden mittausten keskiarvoksi muodostui 8,06 (+0,06). Sijoitetun pääoman tuotto oli 3,2 %. Tavoite ylitettiin 0,6 prosenttiyksiköllä. Tunnusluku liikevaihto/henkilö oli 482 000 euroa ja

se jäi 5 000 euroa (1%) alle talousarvion tulostavoitteen. Tunnusluku oli kuitenkin 24 000 euroa (5,2%) suurempi kuin vuonna 2011.

Tavoite liikevaihto/henkilö jäi saavuttamatta, sillä talousarviota laadittaessa vuoden 2012 alun henkilöstömäärä arvioitiin todellista pienemmäksi. Matkustajaliikenteen kasvu ylitti ennusteen, minkä vuoksi terminaalimiehiä jouduttiin palkkaamaan matkustajaterminaaleihin enemmän kuin alun perin oli suunniteltu. Lisäksi eräiden eläkkeelle jääneiden henkilöiden käyttämättömien vuosilomien ajaksi palkattiin uusia henkilöitä, mihin ei henkilöstösuunnitelmassa osattu varautua.

Kohta 4.1.1 Tuottavuus ja hyvinvointiohjelman säästötavoitteet

Helsingin Satama on pitkäjänteisesti sopeuttanut toimintaansa toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Tuottavuus- ja hyvinvointiohjelmaan sisällytetyt hankkeet on pääosin toteutettu ja ohjelman tavoitteet saavutettu. Tuottavuusindeksi nousi suoritettujen pienemmisestä huolimatta menojen vähentymisen ansiosta 2,1 % edellisvuodesta. Vuoden 2012 tuottavuusindeksi oli 8,5 % korkeampi kuin talousarvion tavoite. Työhyvinvointia seurataan vuosittain kaupungin TYHY -kyselyllä ja tulosten perusteella tehdään osastoittain kehittämisohjelmat.

Kohta 4.1.2 Uuden laskentajärjestelmän käyttöönotto

Helsingin Satama ei vielä ole uuden yhteisen laskentajärjestelmän käyttäjä. Helsingin Satama aikoo ottaa käyttöön vuoden 2014 alusta kaupungin yhteisen Laske -laskentajärjestelmän. Se korvaa Helsingin Sataman käyttämän AdeEko -laskentajärjestelmän. Helsingin Satama pystyy jatkossa hyödyntämään kustannustehokkaammin kaupungin yhteistä laskentajärjestelmää ja Laske -järjestelmän käyttöönoton myötä osa Helsingin Sataman taloushallinnon rutiineista siirtyy Talpan hoidettavaksi."

Esittelijä

talousjohtaja
Tauno Sieranoja

Lisätiedot

Tauno Sieranoja, talousjohtaja, puhelin: 310 33560
tauno.sieranoja(a)hel.fi

Varhaiskasvatuslautakunta 14.05.2013 § 73

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Varhaiskasvatuslautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle vuoden 2012 arviointikertomuksen kohdista 2.6 ja 4.1.1 seuraavansisältöisen lausunnon.

2.6 Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta

Lasten päivähoidon vastuualue oli aikaisemmin yksi sosiaaliviraston viidestä vastuualueesta. Varhaiskasvatusvirasto aloitti toimintansa vuoden 2013 alusta lukien.

Lasten päivähoidon vastuualueen vuoden 2012 sitovista tavoitteista toteutuivat kaikki kolme.

1. Sähköinen päivähoitopäätös on käytössä vuoden 2012 aikana.

Sähköinen päivähoitopäätös otettiin käyttöön joulukuussa 2012, jolloin toteutettiin päätöksen tekninen ratkaisu. Käyttöä kehitettiin jatketaan vuoden 2013 aikana.

2. Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten määrä kasvaa 200 lapsella edellisen vuoden tasoon verrattuna.

Yksityisen hoidon tuen piirissä oli keskimäärin 307 lasta enemmän kuin edellisvuonna.

3. Kolme vuotta täyttävien lasten hoitoisuuskerroin tarkistetaan 6 kertaa vuoden aikana.

Tavoite toteutui siten, että asiakastietojärjestelmää ja tilastoseurantaa muutettiin vuoden 2012 alusta lähtien niin, että lasten iästä aiheutuvaa hoitoisuuskerrointa (alle 3-vuotiaalla 1,75, yli 3-vuotiaalla 1,00) on tarkistettu kahden kuukauden välein vuoden 2012 aikana. Aikaisemmin ikä tarkistettiin joka kuukausi. Päivittäisseurantaan järjestelmä saatiin käyttöön kesän 2012 jälkeen. Päivittäisessä käytössä järjestelmässä on ollut häiriöitä, joita on vuoden 2012 mittaan useasti korjattu.

Muutos vaikuttaa päiväkotien täyttö- ja käyttöasteisiin sekä siihen, miten päivähoidosta vapautuu hoitopaikkoja uusille lapsille. Käytännössä laskentatavan muutosta on ollut vaikea toteuttaa. Laskentatavan muutos vaikuttaa myös suoritteena käytettäviin laskennallisiin läsnäolopäiviin ja päivähoidon kustannuksiin.

Varhaiskasvatusviraston tavoitteena on vuoden 2014 talousarvioehdotuksessa asettaa sitovia toiminnallisia tavoitteita, jotka kattavat kaupungin strategiaohjelman tavoitteet entistä laajemmin.

4.1.1 Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet

Helsingissä kustannusten kehitys vuodesta 2011 vuoteen 2012 oli kohdeväestöä kohden kustannustasoa alempaa lasten päivähoidossa (2,3 prosenttia).

Päivähoidon vastuualueella arvioitiin, että oman toiminnan tehostaminen vähentää menoja 1,3 milj. euroa vuonna 2012. Aiotuilla toimenpiteillä onnistuttiin säästämään noin 300 000 euroa. Palvelustrateginen muutos ostopalveluista yksityisen hoidon tuelle käynnistyi vuonna 2012. Palvelurakennemuutoksella pyritään vähentämään päivähoidon kustannuksia, mikä nostaa päivähoidon kokonaistuottavuutta.

Lasten päivähoidon vastuualueen lyhyet (1-3 päivää) sairauspoissaolot vähenivät vuonna 2012 edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2012 sairauspoissaolokerrat / henkilötyövuosi olivat 2,3, kun vastaava luku vuonna 2011 oli 2,4. Sairauspoissaolojen vähenemisen kustannusvaikutuksia ei ole laskettu vuodelta 2012.

Sosiaaliviraston sitovana tavoitteena oli vuonna 2012, että matriisilaskentamallin avulla laskettu sosiaaliviraston kokonaistuottavuus nousee. Mukana tuottavuuslaskennassa oli myös lasten päivähoidon vastuualueelta päiväkotihoido, vuorohoido ja perhepäivähoito. Lasten päivähoidon tuottavuusindeksi vuonna 2012 oli 112,39, kun se vuonna 2011 oli 103,32, joten päivähoidon vastuualueen tuottavuusmatriisilla mitattu tuottavuus nousi noin 8,8 %.

Päivähoidon vastuualue oli sosiaalivirastossa edelläkävijä matriisilaskentamalliin perustuvan tuottavuuden mittaamisessa. Toimivan mallin kehittäminen on vaativaa ja vaatii lukuisten toimintojen erityspiirteiden mallintamista. Mitattavien palvelujen ja toimintojen sisältöjä ja mittareita täsmennetään jatkuvasti kehittämistyön edetessä.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Armi Vaden, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 43346
armi.vaden(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 14.05.2013 § 206

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Yleisten töiden lautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

2.6 Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta

Kaupungin strategiaohjelman tavoitteet ovat tyypillisesti hallintokuntarajat ylittäviä ja niiden toteuttaminen edellyttää hyvin johdettua ja organisoitua yhteistyötä osallishallintokuntien kesken.

Tavoitteiden määrittely (sisältö, mittaaminen) vaatii huolellista valmistelua, jotta varmistetaan tavoitteen mielekkyys kaikkien osapuolten kannalta. Tavoitteen asettaminen ja tuloksen mittari testauksineen tulee tehdä ennen kuin tavoite on mielekäs ja täyttää kriteerit, näin etenkin, jos kysymys on hallintokuntarajat ylittävästä tavoitteesta.

Tavoitteen toteuttaminen edellyttää voimakasta johtamista. Tavoitteen ensisijaisella johtajalla (prosessista vastuullisella) tulee olla tarvittavat valtuudet ja resurssit johtaa tavoitteen mukaista toimintaa yli hallintokuntarajojen. Muussa tapauksessa on vaarana, että tavoitteeseen ja sen vaatimin toimenpiteisiin sitoutuminen jossakin yksittäisessä organisaatiossa on riittämätöntä.

Vuonna 2012 rakennusvirastolla oli 7 sitovaa toiminnallista tavoitetta, joista kaksi tavoitetta ei toteutunut. Poikkeamat on raportoitu kaupunginvaltuustolle.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet on pyritty kytkemään kaupungin strategiaohjelman tavoitteisiin. Jatkossa sitovia toiminnallisia tavoitteita on tarpeen priorisoida aiempaa vahvemmin strategiaohjelman 2013 – 2016 tavoitteiden näkökulmasta.

Hallintokuntarajat ylittäviä sitovia toiminnallisia tavoitteita on jo asetettu (kaivutyöt ja katupölyn torjunta).

4.1.1 Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet

Talousarvioraamiin sitoutuminen

Yleisten töiden lautakunta on sitoutunut talousarvioraamiin. Viime vuosien poikkeuksellisen runsaslumiset talvet ovat aiheuttaneet kaupungin toimivuuden kannalta välttämättömät käyttötalouden ylitykset. Talousarvioehdotuksen valmisteluvaiheessa esitetään raamin yli meneviä esityksiä vain erityisistä.

Tuottavuustavoitteet

Tilaaajaorganisaation mahdollisuudet tuottavuussäästöihin kytkeytyvät koko rakennus- ja palvelutuotantoketjun toimenpiteisiin, eli hallintokuntarajat ylittävien prosessien tehostamiseen. Rakennusviraston katu- ja puisto-osaston tuottavuuden tehostaminen merkittävällä tavalla on mahdollista ainoastaan yhteistyössä Staran

(rakentaminen ja ylläpito) sekä kaupunkisuunnitteluviraston ja kiinteistöviraston (kaupunkirakentamisen nopeuttaminen) kanssa.

Rakennusvirasto esittää talousarvioehdotuksessa vuodelle 2014 konkreettisia toimenpiteitä kaupungin tuottavuusohjelmaan. Toimenpiteet sisältävät sekä hallintokuntarajojen yli meneviä että viraston sisäisiä toimenpiteitä. Esitetyt toimenpiteet vaativat useiden vuosien työtä ja ne ovat haasteellisia saavuttaa. Toimenpiteet sisältävät huomattavaa säästöpotentiaalia, mutta säästöpotentiaalia on vaikea arvioida.

Tarvittavat kehittämistoimet edellyttävät yhteisiä tavoitteita, jotka asetetaan hallintokuntarajat ylittävinä. Samoin olennaista on pitkäjänteinen kehittämisohjelma (toimenpiteet, mittarit), jotta organisaatiot voivat sopeuttaa toimintansa asetettujen tavoitteiden mukaisiksi.

4.1.2 Uuden laskentajärjestelmän käyttöönotto

Reaaliaikainen projektinhallinta ja määrärahojen seuranta on rakennusvirastolle välttämättömyys. Rakennusvirasto voi siirtyä kaupunkiyhteiseen laskentajärjestelmään Laskeen aikaisintaan silloin kun siinä on käytössä moduulit projektinhallinta (PS, Project System) ja materiaalihallinta (MM, Material Management).

4.4.2 Uudet asuinalueet ja investointien suunnittelu keskipitkällä ajanjaksolla

Tällä hetkellä on käynnissä viisi laajaa alueprojektia: Jätkäsaari, Kalasatama, Kruunuvuorenranta, Pasila ja Östersundom. Näitä kaikkia edistetään samanaikaisesti ilman systemaattista yhteensovittamista kaupungin ja yksityisen sektorin taloudellisten ja toiminnallisten resurssien kannalta. Tämä johtaa suuriin investointipiikkeihin (esirakentaminen, liikennejärjestelmä, tekniset palvelut) ja rakentamisen kustannustason nousuun (infrastruktuuri, talonrakennus).

Alueprojektien toteutuksen keskinäistä jaksotusta tulisi parantaa. Tällä hetkellä ne kilpailevat keskenään samoista resursseista. Asuntotuotantoa tulisi voimistaa täydennysrakentamisessa, jossa kaupungin maksettavaksi tulevat perustamiskustannukset (infrastruktuuri, julkiset palvelut) ovat pienemmät.

Katu- ja puistoinvestointien suunnittelun kannalta olisi mielekästä, että em. alueprojektit käsiteltäisiin talousarviossa yhtenä ryhmänä. Menettely estäisi tähänastista paremmin alueprojektikohtaisen ylibudjetoinnin. Kaikissa kohteissa tapahtuva samanaikainen toteutusohjelmien maksimointi johtaa talousarvion ylimitoitukseen. Esimerkiksi vuonna 2012 katu- ja liikenneväyläinvestointien toteuma jäi

huomattavasti alle määrärahavarausten toteutusohjelmien viivästyttä kaavavalitusten tms. takia.

4.5.3 Helsingin ulkomainossopimus

Sovintosopimus tehtiin, koska vuokrasopimuksen täyttäminen ylimitoitettujen laitemäärien vuoksi ei ollut mahdollista.

Rakennusviraston yhteistyössä rakennusvalvontaviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston kanssa teettämässä vuonna 2012 valmistuneissa mainoslaitetekartoissa on osoitettu hyväksyttävät paikat ja laitemäärät katumainostauluille, pilareille ja suurtauluille. Vuokrasopimuksessa näiden yhteenlaskettu määrä on 795. Mainoslaitetekarttojen mukaan niitä mahtuu kaupunkiin 494.

Clear Channel Suomi Oy ilmoittaa (23.4.2013) hakeneensa 27.2.2013 mennessä toimenpidelupaa yhteensä 911 katumainostaululle, suurtaululle, mainospilarille ja taksikatokselle. 22.4.2013 mennessä yritys on saanut näille 360 lupaa 25 hakemuksen ollessa vielä vireillä. 526 hakemusta on palautettu (lupaa ei ole myönnetty). Pylvästaulut (alkuperäisessä sopimuksessa (900) ja -banderollit (300) eivät sisälly näihin lukuihin.

Lupien myöntämättä jättämisen ja hakemusten palauttamisen yleisimpinä syinä olivat yrityksen mukaan kaupunkikuvalliset seikat.

Sovintosopimus ei ole perustunut virheelliseen tietoon eikä siitä aiheudu kaupungille merkittäviä taloudellisia menetyksiä, koska vuokrasopimuksen mukaan vuokra maksetaan vain paikoista, joille on myönnetty toimenpidelupa. Siten sopimuksessa luetelluista paikoista, joille ei saa toimenpidelupaa ei voi myöskään jäädä vuokratuloa saamatta.

Sovintosopimuksen purkaminen johtaisi myös vuokrasopimuksen purkamiseen, koska sitä ei voida ylimitoitettujen laitemäärien vuoksi toteuttaa. Tästä olisi seurauksena oikeudenkäynti, jonka lopputulos olisi kaupungin kannalta hyvin epävarma.

Tämän vuoksi hallintokeskuksen oikeuspalvelut kehotti keväällä 2011 rakennusvirastoa pyrkimään sopimuskumppaninsa kanssa sovintoon.

Uuden kilpailutuksen järjestäminen olisi mahdollista vasta kun riita olisi saatu lainvoimaisesti ratkaistua, mikä todennäköisesti veisi useita vuosia. Kaupungilta jäisivät tältä ajalta kaikki mainoslaittepaikkojen vuokratulot saamatta.

Rakennusviraston mielestä ei ole kaupungin edun mukaista ryhtyä sovintosopimuksen osalta arviointikertomuksessa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

4.8.1 Asuntotuotannon sujuvoittaminen kaavoituksen ja tontinluovutuksen keinoin

Ympäristönormien keventäminen asuntorakentamisen nopeuttamiseksi ja helpottamiseksi on houkutteleva mutta riskialtis kehitystavoite. Vaatimustaso asuinympäristön osalta on kasvavaa ja lisäksi yhä enemmän EU-tasoisesti säädelyä. Tavoitteena tulee olla nykyistä tasapainoisempi ympäristöhaittoja suojaavan toimitilarakentamisen ja asuntorakentamisen yhteensovittaminen.

Pysäköintinormien keventäminen tulee tehdä realistisesti eikä mielivaltaisesti olettaen, että yksityisautoilu on romahtamassa lähivuosisikymmeninä. Viime aikoina on noussut uudestaan esiin pysäköintikustannusten leikkaaminen osoittamalla tonttien paikoitusta kadunvarsipaikoitukseen. Menettely johtaa vaikeasti ylläpidettävään, kaupunkikuvallisesti huonoon ja kadun käyttäjien kannalta hankalaan katutilaan ja lisää kaupungin käyttömenoja huomattavasti.

Asuntotuotantoprosessin hitaus on ollut esillä vuosikaudet ilman, että siihen on saatu merkittävää parannusta. Katujen ja kunnallistekniikan rakentamisen osalta nopeuttamismahdollisuudeksi on nähty kaavoituksen ja rakennussuunnittelun lomittaminen samanaikaiseksi. Menettely on mahdollista, mikäli kaavoituksessa voidaan sitoutua jo alkuvaiheessa katutilan mitoitukseen ja sijoitukseen siten, että kadut ja kunnallistekniikka voidaan suunnitella samanaikaisesti kaavatyön kanssa. Toimintatavasta on hyviä kokemuksia eräissä alueprojekteissa, mutta myös kielteisiä kokemuksia saman kohteen suunnittelusta 2-3 kertaan. Ihannetapauksessa tällöin voidaan päästä siihen, että kaavan ja katusuunnitelman hyväksymisprosessi etenisi samanaikaisesti.

Rakennusviraston kannalta menettely edellyttäisi, että rinnakkaiseen työskentelyyn tarvittavat henkilöresurssit ovat riittävät. Nykyiset henkilöresurssit suunnittelun teettämisessä eivät mahdollista rinnakkaista toimintatapaa täysinmittaisesti.

Esittelijä

kaupungininsinööri
Raimo K Saarinen

Lisätiedot

Antti Rautiainen, lakimies, puhelin: 310 38503
antti.rautiainen(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 14.05.2013 § 151

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Kohta 2.6 Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta

Talousarvion sitovista taloudellisista ja toiminnallisista tavoitteista toteutumatta jäi noin neljäsosa. Toiminnallisten tavoitteiden poikkeamat vietiin valtuuston hyväksyttäväksi yhtä lukuun ottamatta. Taloudellisten tavoitteiden ylitysoikeudet on myönnetty kaupunginvaltuustossa, mutta valtaosin vuoden 2013 puolella, kun määrärahat oli jo ylitetty.

Joidenkin tavoitteiden osalta ongelmallista on se, että ne jäävät saavuttamatta toistuvasti. Taloudellisista tavoitteista tällaisia ovat toimeentulotuki ja HUS-menot. Lisäksi esimerkiksi asuntotuotantotoimiston sitova määrätavoite kaupungin oman asuntotuotannon rakennuttamisesta jäi saavuttamatta myös vuosina 2010 ja 2011.

Talousarvion sitovat toiminnalliset tavoitteet eivät edelleenkään kata kaikkia kaupungin strategiaohjelman strategisia tavoitteita ja kriittisiä menestystekijöitä. Tulevalla strategiakaudella tavoitteiden kattavuuteen on syytä kiinnittää huomiota.

Virastojen tai liikelaitosten yhteisten sitovien tavoitteiden määrä on ollut vähäinen. Strategiset tavoitteet ovat usein luonteeltaan hallintokuntien yhteisiä ponnisteluja vaativia, joten yhteisten tavoitteiden määrän lisäämiseen on syytä jatkossakin pyrkiä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kaupunginvaltuuston asettaman sitovan tavoitteen poikkeama tulee hyväksyttäväksi valtuustolla riippumatta siitä, mistä se aiheutuu.
- sitovien toiminnallisten tavoitteiden tulee kattaa kaupungin strategiaohjelman tavoitteet nykyistä laajemmin, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2010.
- hallintokuntien tulee asettaa aiempaa enemmän yhteisiä hallintokuntarajat ylittäviä sitovia toiminnallisia tavoitteita, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2009.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluvirasto on raportoinut vuosittain sitovien tavoitteiden poikkeamat valtuustolle perusteluineen.

Kohta 4.1.1 Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet

Johtopäätökset

Arvioinnin pääkysymykseen voidaan vastata, että tuottavuus- ja hyvinvointiohjelman tavoite, edullisempi palvelutuotanto asukasta kohden edelliseen vuoteen nähden, toteutui. Tilinpäätöstietojen mukaan kaupungin virastot onnistuivat vuonna 2012 tuottamaan palvelut asukasta kohden edullisemmin kuin vuonna 2011 tai 2010. Osasyynä tavoitteen saavuttamiseen oli se, että asukasmäärän kasvu oli talousarviossa ennakoitua nopeampaa.

Aluksi tavoitteen toteutumisen lähtötilanne näytti heikolta, kun tuottavuutta heikentäviä tekijöitä, lähinnä lisämäärärahoja poliittisin päätöksin tai valtakunnallisten säännösten muutoksia, tunnistettiin euromääräisesti enemmän kuin tuottavuutta parantavia tekijöitä. Tämän lisäksi talousarvion poliittisen päätöksenteon vaiheissa lisättiin menoja 2,2 prosenttia kaupunginhallituksen asettamaan raamiin nähden.

Opetusvirasto saavutti reilun 6 miljoonan euron säästötavoitteistaan noin 70 prosenttia, ja sosiaalivirasto noin 14 prosenttia 9,5 miljoonan euron säästötavoitteistaan. Osa tuottavuusohjelman tavoitteista on palvelurakenteen tai palvelujen järjestämistapojen muuttamista siten, että niiden toteuttaminen on hidasta tai edellyttää poliittisen hyväksynnän. Vaikka toimenpiteisiin olisikin ryhdytty, säästöt eivät aina toteudu yhden vuoden aikana.

Sekä sosiaalitoimessa että opetustoimessa keskeisten palvelujen tuottaminen kohdeväestöä kohden oli edullisempaa vuonna 2012 kuin vuonna 2011 lukuun ottamatta sosiaalitoimen aikuispalveluja ja opetustoimen ammatillisia oppilaitoksia. Aikuispalveluissa olivat toisaalta mukana myös suhdanne-riippuvalaiset toimeentulotuen menot, joihin sosiaalivirasto ei juuri voi itse vaikuttaa.

Opetuksen tuottavuuskehitys oli vuonna 2012 hyvä lukuun ottamatta ammatillisia oppilaitoksia ja ruotsinkielistä lukiokoulutusta. Sosiaaliviraston tuottavuus pysyi perinteisellä tuotos/panos -mittarilla laskettuna samana vuodesta 2011 vuoteen 2012, mutta parani matriisimallin mukaan laskettuna.

Tämän arvioinnin kohteena olleessa tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelmassa työhyvinvoinnin seuranta tehtiin erillisenä huolimatta ohjelman nimestä. Työhyvinvointi on kokonaisuudessaan kaupungissa parantunut hieman vuodesta 2011 vuoteen 2012.

Myös arvioinnin kohteena olleissa sosiaalivirastossa ja opetusvirastossa työhyvinvointi hieman parani.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- lautakuntien ja johtokuntien tulee sitoutua talousarvioraamiin siten, että ne osoittavat tarvittavat menosäästöt raamin sisältä, mikäli päättävät menojen lisäyksistä.
- tuottavuustavoitteet tulee asettaa usealle vuodelle siten, että hallintokunnilla on realistiset mahdollisuudet saavuttaa ne ja niiden toteuttaminen on riittävän haasteellista.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluvirasto on toiminut talousarvion puitteissa.

Kohta 4.1.3 Palvelutyytyväisyyden kehitys

Johtopäätökset

Kokonaisarviona voidaan todeta, että kaupungin strategiaohjelmassa tavoitteeksi asetettu ”kaupunkilaisten tyytyväisyys kaupungin palveluihin lisääntyy” on melko hyvin toteutunut. Ne palvelut, joissa palvelutyytyväisyys on parantunut, koskevat suurta osaa kuntalaisia. Sitä, onko palvelutuotannossa onnistuttu kaiken kaikkiaan – muun muassa vaikuttavuuden näkökulmasta – ei ole kuitenkaan mahdollista todeta arvioinnin aineiston pohjalta.

Arviointi osoitti, että asiakaspalvelupalautteen tulosten kokoaminen on työlästä, koska tiedot ovat hajallaan hallintokunnissa. Lisäksi asiakaskyselyjen tuloksia julkistetaan vain harvoin viraston Internet-sivuilla. Tällä hetkellä ainoa kooste palvelutyytyväisyydestä on kaupunkipalvelututkimus. Palvelukohtaisten asiakastyytyväisyyskyselyiden etu on se, että vastaajilla on aina omakohtainen kokemus kysytystä palvelusta. Tällä hetkellä yksityiskohtaisia eri palvelujen tyytyväisyyskyselyjä ei kuitenkaan käytetä strategian seurannassa.

Arvioinnissa havaittiin, että osassa virastoja asiakaspalvelupalautteen kerääminen on hajanaista siten, että ajallista vertailua palvelutyytyväisyyden kehityksestä ei voida tehdä siksi, että kysely tehdään niin harvoin tai kyselyn sisältö muuttuu. Asiakaspalautteen kerääminen ei ole kaikissa keskeisissäkään palveluissa ollut senkaltaista, että siitä voitaisiin vetää luotettavia ja yleistettäviä johtopäätöksiä.

Esimerkiksi sosiaaliviraston osalta ongelmallista oli, että laajasta palvelukirjosta vain viiden palvelun kehitystä voitiin arvioida. Liikuntavirastossa yksittäisiä asiakastyytyväisyystutkimuksia tehdään runsaasti, mutta keskeisten palvelujen osalta on nojattu kaupunkipalvelututkimukseen. Kaupunkisuunnitteluvirastossa kaavoituksen asiakastyytyväisyysmittaus virastotasolla on ollut satunnaista eikä tietoa ole saatavissa keskitetysti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- virastojen ja laitosten tulee keskittyä keskeisimpien palvelujensa asiakastytyvyyden säännölliseen mittaamiseen. Talous- ja suunnittelukeskuksen tulee perustaa Helmi-intranetiin sähköinen asiakastytyvyyden seurantapohja, johon virastot ja laitokset ovat velvoitettuja päivittämään keskeisimpien asiakastytyvyyksmittareidensa arvot säännöllisesti.
- palvelukohtaisia asiakastytyvyyssiivystietoja tulee hyödyntää kaupunkitason strategian seurannassa ja johtamisessa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluvirasto on päättänyt vuonna 2012, että kaavahakemuksen jättäneille tullaan lähettämään automaattisesti tyytyväisyyskysely prosessin ja palvelun onnistumisesta asian päätöksen kanssa. Prosesseja kehitetään vastausten pohjalta.

Kohta 4.4.2 Uudet asuinalueet ja investointien suunnittelu keskipitkällä ajanjaksolla.

Johtopäätökset

Uusien asuinalueiden rakentamiskustannusten ja tuottojen suunnittelua ja seurantaa toteutetaan riittävällä tarkkuudella. Tuottojen nousu erilaisia rakentamiskustannuksia suuremmiksi voi kestää vuosikymmeniä, kuten Arabianrannan esimerkki osoitti. Kaavataloudellisten laskelmien tulisi olla mahdollisimman luotettavia. Kaavoista ei saisi tulla liian kalliita toteuttaa.

Kaupunki myi kiinteää omaisuuttaan noin 367 miljoonalla eurolla vuosina 2007–2012 ja käytti samaan aikaan erilaisiin esirakentamistöihin ja maan hankintaan noin 344 miljoonaa euroa. Talousarvioiden myyntitavoitteista jäätiin jälkeen 144 miljoonaa euroa samalla ajanjaksolla. Useiden huonojen vuosien jälkeen vuonna 2012 melkein päästiin 85 miljoonan euron myyntitavoitteeseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kiinteän omaisuuden myyntitavoitteet on asetettava talousarviossa sellaisiksi, että ne voidaan saavuttaa.
- kaupunkisuunnitteluviraston tulee edelleen kehittää ja parantaa kaavataloudellisia laskelmia kaupungin kiristyneessä taloustilanteessa.
- suhdanneriskin vuoksi tulee huolehtia siitä, että alueiden rakentamiskustannukset saadaan ensisijaisesti katettua jo maanmyyntituloilla.
- maanmyynnin ja -vuokraamisen tasapaino tulee harkita uudelleen etenkin sellaisilla uusilla alueilla, jotka hankitaan ostamalla.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluvirasto on kehittänyt kaavatalouslaskentaa. Uutta laskentamallia on sovellettu vuodesta 2012 lähtien. Tulokset otetaan huomioon kaavaratkaisuissa siten, että kustannukset eivät nouse kohtuuttoman korkeiksi. Myös yhteiskuntataloudellista näkökulmaa vahvistetaan osana maankäytön yleissuunnittelua.

Kohta 4.8.1 Asuntotuotannon sujuvoittaminen kaavoituksen ja tontinluovutuksen keinoin

Johtopäätökset

Kaupunkimaisen asumisen suuren kysynnän ja korkeiden hintojen vuoksi uusia asuntoalueita on syytä kaavoittaa kaupunkimaisiksi alueiksi nykyisen kantakaupungin jatkeeksi. Myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tukevat yhdyskuntarakenteen tiivistämistä.

Haasteelliseksi kaupunkimaisen täydennysrakentamisen tekevät etenkin noudatetut ympäristönormit, jotka estävät tehokkaan rakentamisen vilkasliikenteisten väylien varrelle sekä autopaikkanormi, joka tekee asemakaavoista kalliita tehokkaasti rakennetuilla alueilla. Melu- ja hiukkaspäästöjen vuoksi noudatettuja suojaetäisyyksiä tulisikin tarkastella joustavasti, jos ne estävät täydennysrakentamisen vilkasliikenteisten väylien varrelle lähellä kantakaupunkia.

Myös autopaikkanormin tarkoituksenmukaisuutta tulisi tarkastella varsinkin täydennysrakentamisen yhteydessä ja rakennettaessa tiiviisti ja kaupunkimaisesti.

Asuntotuotantoprosessi sujuvoituisi, mikäli kaavoituksen, esirakentamisen, katusuunnitelmien tekemisen ja kunnallistekniikan rakentamisen prosessit limitettäisiin toisiinsa. Kaupunginjohtajan asettaman sujuvoittamis työryhmän ja poikkihallinnollisen ”kick off-ryhmän” on mahdollista koordinoida asuntotuotannon prosessien limittämistä toisiinsa.

Tarjoille asemakaavoille on olemassa perusteita keskusta- ja täydennysrakennusalueilla. Kustannustietoisuutta kaavoista on syytä kuitenkin edelleen kehittää sekä kaupunkisuunnitteluviraston sisällä että muiden toimijoiden kanssa yhteistyön ja koulutuksen keinoin.

Kaavaprosessin nopeuttamiseksi ja eri näkemysten sovitteluksi hyviä pieniä keinoja ovat poikkeamispäätösten ja kumppanuuskaavoituksen lisääminen edelleen, jotka mainitaan uudessa AM ohjelmassa ja joita voidaan suositella jatkossakin käytettäväksi. Asuntojen hintoja on osin mahdollista saada laskettua ryhmärakennuttamismallissa ja kaupungin tulisi olla aktiivinen ryhmärakennuttamisen edistämässä.

Tontinluovutuksessa päätösvaltaa on haluttu keskittää, koska Helsingin kaupunki on asemaltaan poikkeuksellinen. Sen neuvotteluosapuolet maanhankinnassa, kaavoituksessa ja rakentamisessa ovat yleensä isoja ja vahvoja (valtion eri tahot kuten eri ministeriöt, Senaattikiinteistöt, puolustusvoimat), minkä vuoksi tontinluovutusta ei ole delegoitu kovin pitkälle. Mikäli tontinluovutusprosessia kuitenkin haluttaisiin lyhentää, ainoa mahdollisuus on muuttaa delegointisäännöksiä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

asuntotuotannon sujuvoittamiseen liittyen

- mikäli vilkasliikenteisten väylien varrelle halutaan täydennysrakentamista, tämä edellyttää joustavampaa melu- ja ilmanlaatonormien tulkintaa. Tähän liittyen kaupunginhallituksen ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee etsiä uusia toimintamalleja yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa sekä vaikuttaa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisarviointiin.
- kaupunginhallitukselle tulee tehdä esitys siitä, minkälaisella menettelyllä voitaisiin keventää kaavaprosessiin liittyvää virastojen lausuntokierrosta, miten jatkossa koordinoidaan kaavoituksen, tontinluovutuksen, esirakentamisen, kunnallistekniikan ja kadunrakennuksen prosessien limittämistä toisiinsa ja miten rakentamisen kilpailua voidaan lisätä ja kaavamääräyksiä väljentää markkinahinnaltaan edullisimmilla alueilla.

kaavoitukseen ja tontinluovutukseen liittyen

- kaupunkisuunnitteluviraston tulee pysäköintipoliittikaselvityksen ja autottomista kohteista saatavien tulosten perusteella arvioida, toimiiko kaavoituksessa käytettävä autopaikkamäärien laskentaohjelmajärjestyksellä ja perustellulla tavalla.
- tontinluovutuksen delegointisäädösten väljentämistä tulee harkita siten, että kaupunginvaltuusto vahvistaisi tontinluovutuksen vuokrausperusteiden periaatteet ja sopimuspäätökset voitaisiin mahdollisuuksien mukaan tehdä kiinteistölautakunnan sijasta virkamiestasolla.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että suojaetäisyysuositusten ja soveltamisen periaatteista jatketaan aktiivista keskustelua ympäristökeskuksen kanssa osana toimivien suunnitteluratkaisujen hakemista. Lisäksi uuden yleiskaavan laadintaan liittyen valmistellaan toimenpideohjelmia keinoista, joilla voidaan ilmanlaatu ja melu huomioida paremmin maankäytön ratkaisuissa.

Kaupunkisuunnitteluvirasto on omalta osaltaan tehnyt yhteistyötä eri virastojen välillä kaavaprosessien keventämiseksi ja lausuntomenettelyn yksinkertaistamiseksi. Lukuisia eri toimenpiteitä otetaan käyttöön vuoden 2013 aikana kiinteistöviraston ja rakennusviraston kanssa.

Kaupunkisuunnitteluviraston johdolla yhteistyössä lukuisten hallinnonalojen kanssa on keväällä 2013 valmistunut luonnos Helsingin pysäköintipolitiikaksi. Pysäköintipolitiikka tuodaan kaupunginhallitukselle päätettäväksi, kun luonnoksesta saatujen lausuntojen ja käydyn asukasvuorovaikutuksen pohjalta luonnos syksyllä 2013 on viimeistelty. Autopaikkamäärien laskentaohje niin asunto- kuin toimitilatonttien osalta on saatavien kokemusten pohjalta jatkuvan arvioinnin kohteena. Toimitilojen pysäköintinormi on tarkoitus uudistaa yhteistyössä Espoon ja Vantaan kanssa. Asuntotonttien osalta ainakin täydennysrakentamiseen liittyvä pysäköinnin mitoitus edellyttää uudistamista. Lisäksi autottomista ja vähäautoisista kohteista saatavien kokemusten perusteella pysäköintinormin uudistamistarvetta arvioidaan. Pysäköintipolitiikan luonnoksessa esitetään myös. ns. huutokaupparamallin pilotoimista asuntotonttien pysäköinnin toteutuksessa, jolloin toteutettavien pysäköintipaikkojen määrä riippuisi maksuhalukkuudesta.

Esittelijä

virastopäällikkö
Mikko Aho

Lisätiedot

Leila Koivulehto, suunnittelija, puhelin: 310 37343
leila.koivulehto(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, liikennesuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 37079
ville.lehmuskoski(a)hel.fi
Rikhard Manninen, yleiskaavapäällikkö, puhelin: 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi
Olavi Veltheim, asemakaavapäällikkö, puhelin: 310 37340
olavi.veltheim(a)hel.fi

Helsingin Energian johtokunta 14.05.2013 § 31

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Johtokunta päätti antaa asiasta tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Arviointikertomuksen kohdassa 2.6 Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kaupunginvaltuuston asettaman sitovan tavoitteen poikkeama tulee hyväksyttäväksi valtuustolla riippumatta siitä, mistä se aiheutuu.

Helsingin Energialle kaupungin talousarviossa asetettu sitova tavoite sijoitetun pääoman tuotto vähintään 16 prosenttia ei toteutunut, vaan oli 15 prosenttia. Merkittävin syy tavoitteen alittumiseen oli ennakoitua suuremman ylimääräisen tuloutuksen aiheuttama velkaantumisen. Vuoden 2012 lopussa Helsingin Energialla oli velkaa kaupungin konsernitililtä 166 milj. euroa. Tuloutuksesta päätös tehtiin vasta keväällä 2012, eikä Helsingin Energia ole voinut jo kesällä 2011 talousarviovalmistelussa arvioida tulevista tuloutuksista aiheutuvaa lyhytaikaisen velan tarvetta. Helsingin Energian näkemyksen mukaan tavoitteen alitus oli vähäinen, vuoden 2012 tulos oli hyvä, 15 % tuotto sijoitetulle pääomalle on energiatoimialalla erittäin hyvä.

Arviointikertomuksen kohdassa 4.1.1 käsitellään lähinnä kuntalaisille peruspalveluja tuottavien virastojen säästöhankeiden toteutumista. Helsingin Energia toimii liiketaloudellisin perustein kilpaillussa markkinaympäristössä, jossa menestyminen edellyttää sekä pääoman että työn tuottavuuden jatkuvaa kehittämistä. Helsingin Energialla ei ole arviointikertomuksen ko. kohtaan lausuttavaa.

Arviointikertomuksen kohdassa 4.1.2 käsitellään kaupungin uuden laskentajärjestelmän (Laske) käyttöönottoa. Tarkastuslautakunta toteaa mm., että

- Laske-järjestelmän hyödyntämistä tulee kehittää kustannustehokkaammaksi ja kaupungin taloushallintoa, tilinpäätöstä ja raportointia vielä paremmin palvelevaksi kokonaisuudeksi siten, että kaikki kaupungin virastot ja liikelaitokset siirtyvät sen käyttäjiksi.

Helsingin Energia ei ole mukana Laske-järjestelmässä. Helsingin Energia tarvitsee talousjärjestelmän, joka on rakennettu liiketoiminnan ehdoin. Helsingin Energian järjestelmillä hoidetaan myös tytäryhtiöiden taloushallinto. Myynnin laskutus ja kassavirtojen hallinta noin 400 000 asiakkaan ympäristössä ja regulaation tuomat vaateet laskutukselle luovat järjestelmille omat haasteensa. Tuleva yhtiöittäminen huomioon ottaen on tarkoituksenmukaisinta, että Helsingin Energia pysyy energiatoimialalle paremmin soveltuvissa ratkaisuissa.

Esittelijä

Toimitusjohtaja
Pekka Manninen

Lisätiedot

Kauno Kaija, Johtaja, puhelin: +358 9 617 2100
kauno.kaija(a)helen.fi

Kaupunginhallitus 13.05.2013 § 576

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa tarkastuslautakunnalle Arviointikertomus 2012:n kohdista 1.5–4.8.3 seuraavan lausunnon:

1.5 Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginhallituksen tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin kaikkien arviointikertomuksessa esitettyjen epäkohtien korjaamiseksi suositusten mukaisesti.

Kaupunginhallitus toteaa, että hallintokunnilta pyydetään selvitys siitä, mihin toimenpiteisiin hallintokunnat ovat ryhtyneet arviointikertomuksessa esitettyjen epäkohtien ja suositusten johdosta. Selvitys toimitetaan kaupunginvaltuustolle.

2.6 Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginvaltuuston asettaman sitovan tavoitteen poikkeama tulee hyväksyttäväksi valtuustolla riippumatta siitä, mistä se aiheutuu.

- sitovien toiminnallisten tavoitteiden tulee kattaa kaupungin strategiaohjelman tavoitteet nykyistä laajemmin, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2010.

- hallintokuntien tulee asettaa aiempaa enemmän yhteisiä hallintokuntarajat ylittäviä sitovia toiminnallisia tavoitteita, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2009.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että valtuuston asettaman sitovan tavoitteen poikkeama tulee hyväksyttäväksi valtuustolla riippumatta siitä, mistä se aiheutuu.

Kaupunginhallitus toteaa, että se on talousarvion valmistelua ohjaavissa kannanotoissaan korostanut, että hallintokuntien tulee varautua ottamaan huomioon uuden strategiaohjelman linjaukset talousarvioehdotuksen valmistelussa. Sitovat toiminnalliset tavoitteet johdetaan kaupungin strategiaohjelmasta ja niiden määrittelyssä tulee

kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tavoite ohjaa toimintaa strategiaohjelman osoittamaan suuntaan.

Kaupunginhallituksen hyväksymien talousarvion laatimisohjeiden mukaan osan tavoitteista tulee ohjata toimintaa virastojen ja liikelaitosten toimialarajat ylittävien haasteiden ratkaisemiseen. Hallintokuntien tulee talousarvioehdotuksissaan esittää toimialarajat ylittävien prosessien kehittämisen- ja tehostamistoimenpiteet sekä ehdotukset hallintokuntien yhteisiksi sitoviksi ja muiksi toiminnallisiksi tavoitteiksi, jotka tulee käsitellä kaikissa käsiteltävään prosessiin osallistuvissa lautakunnissa. Usean hallintokunnan yhteisten sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrän lisääminen talousarviossa on hyväksytty myös uuden strategiaohjelman tavoiteasetannassa.

3. Kaupungin talouden arviointi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupungin tulee jatkaa tuottavuuden parantamista ja käynnistää palvelujen ja investointien uudelleenarviointi siten, että tulo-rahoitus riittää pitkällä tähtäimellä niiden rahoittamiseen.
- palvelujen uudelleenarviointi on tehtävä poliittisella tasolla arvioimalla palvelutuotannon volyymin, sisältöä, rakennetta ja tuottamistapoja uudelleen, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2011.

Kaupunginvaltuuston 24.4.2013 hyväksymän strategiaohjelman mukaan kaupunki tekee ja toteuttaa vuosille 2013–2016 kaupungin kokonaisvaltaisen tuottavuusohjelman, joka tulee esitellä kaupunginhallitukselle 30.6.2013 mennessä. Ohjelmassa osoitetaan konkreettiset ehdotukset tuottavuuden ja taloudellisuuden merkittäväksi parantamiseksi konkreettisine mittareineen. Talousarvion laatimisohjeiden mukaisesti viraston esittävät toimenpiteet talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksissaan. Strategiaohjelmaan sisältyviä talouden tasapainottamista ja tuottavuuden parantamista koskevia toimenpiteitä ovat mm. talousarvioraamin reaali-kasvun sisältämä 1 % vuosittainen tuottavuustavoite ja vuotuisten investointien rajaaminen 435 miljoonan euron tasolle.

Kaupunginhallitus toteaa, että strategiaohjelman tuottavuustavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista ilman palvelujen volyymin, sisällön, rakenteen ja tuottamistapojen uudelleenarviointia, joka lautakuntien tulee tehdä talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksien hyväksymisen yhteydessä.

4.1.1 Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- lautakuntien ja johtokuntien tulee sitoutua talousarvioraamiin siten, että ne osoittavat tarvittavat menosäästöt raamin sisältä, mikäli päättävät menojen lisäyksistä.

- tuottavuustavoitteet tulee asettaa usealle vuodelle siten, että hallintokunnilla on realistiset mahdollisuudet saavuttaa ne ja niiden toteuttaminen on riittävän haasteellista.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että lautakuntien ja johtokuntien tulee sitoutua talousarvioraamiin.

Kaupunginhallitus toteaa, että uuden strategiaohjelman tuottavuustavoite on jaettu tasaisesti koko valtuustokaudelle vuosittaisiksi tuottavuustavoitteiksi. Tuottavuuden parantaminen 1 % vuosittain on haasteellista, mutta realistisesti mahdollista.

4.1.2 Uuden laskentajärjestelmän käyttöönotto

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- talous- ja suunnittelukeskuksen tulee saattaa Laske-järjestelmä asianmukaiseen kuntoon pikaisesti.

- järjestelmän konsolidointimoduulin avulla tulee voida tuottaa kaupungin tilinpäätöslaskelmat ja talousarvion toteutumislaskelmat.

- Laske-järjestelmän hyödyntämistä tulee kehittää kustannustehokkaammaksi ja kaupungin taloushallintoa, tilinpäätöstä ja raportointia vielä paremmin palvelevaksi kokonaisuudeksi siten, että kaikki kaupungin virastot ja liikelaitokset siirtyvät sen käyttäjiksi.

Kaupunginhallitus toteaa Laske-järjestelmän saattamisesta asianmukaiseen kuntoon, että kaupungin ja järjestelmätoimittajan välinen käyttöönottohanke päätettiin joulukuussa 2012 hankkeen johtoryhmän päätöksellä. Tuossa päätöksessä luetteloitiin hankkeen osalta avoimena olevat asiat, joista keskenkäiset toiminnallisuudet liittyivät pääasiassa perinnän tai konsolidoinnin kokonaisuuksiin. Perinnän osalta maksumuistutusten lähettäminen asiakkaille vuoden 2012 laskujen osalta on aloitettu tammikuussa 2013. Johtuen laskutuksessa olleista haasteista vuoden 2012 aikana on kaupunginjohtaja päättänyt, että vuoden 2012 maksamattomien laskujen maksumuistutukset lähetetään ilman viivästyskorkoa ja muistutusmaksua. Tämän toteuttaminen vaatii muutoksia näille avoimille erille, josta syystä muistutusten lähettäminen on normaalitilannetta hitaampaa. Lisäksi muistutettavat erät halutaan tässä yhteydessä käydä normaalitilannetta tarkemmin läpi, jottei asiakkaille lähetetä virheellisiä maksumuistutuksia. Tämän hetken

arvion mukaan vuoden 2012 maksumuistutukset on toimitettu asiakkaille toukokuun 2013 loppuun mennessä.

Kaupunginhallitus toteaa konsolidointimoduulin hyödyntämisestä, että Laske-järjestelmän käyttöönoton yhteydessä päätettiin tehtävän konsolidointi eli sisäisten erien eliminointi kahdesti vuodessa. Vuoden 2012 osalta kesäkuun lopun konsolidointi on tehty tavoitteen mukaisesti, mutta vuoden lopun konsolidointia ei ole saatu tehtyä johtuen järjestelmässä esiintyneestä teknisestä virheestä. Tästä johtuen ei vuoden 2012 tilinpäätöksen osalta voitu hyödyntää järjestelmään muodostettuja raportteja, vaan tietoja jouduttiin yhdistelemään manuaalisesti ja raportoimaan useiden eri raporttien tietoja yhdistelemällä. Järjestelmätoimittaja jatkaa edelleen konsolidoinnin työstämistä ja tavoitteena on sen saattaminen kuntoon siten, että kesäkuun lopun 2013 konsolidointi ja sen raportointi voidaan tehdä alkuperäisen suunnitelman mukaan.

Kaupunginhallitus toteaa Laske-järjestelmän kehittämisestä kustannustehokkaammaksi ja paremmin palvelevaksi kokonaisuudeksi, että Laske-järjestelmän käyttöönoton yhteydessä ei ollut eri syistä johtuen mahdollista ulottaa järjestelmää käyttöön kaikki virastoihin ja liikelaitoksiin. Tällä hetkellä käydään Helsingin Sataman kanssa neuvotteluja siirtymisestä Laske-järjestelmän piiriin ja todennäköisesti käyttö alkaa vuoden 2014 alusta. Tämän lisäksi rakennusviraston ja Staran osalta selvitetään mahdollisia ratkaisuvaihtoehtoja osana keväällä 2013 käynnistettyä Hankinnasta maksuun -hanketta.

4.1.3 Palvelutyytyväisyyden kehitys

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- virastojen ja laitosten tulee keskittyä keskeisimpien palvelujensa asiakastyytyväisyyden säännölliseen mittaamiseen. Talous- ja suunnittelukeskuksen tulee perustaa Helmi-intranettiin sähköinen asiakastyytyväisyyden seurantapohja, johon virastot ja laitokset ovat veloitettuja päivittämään keskeisimpien asiakastyytyväisyysmittareidensa arvot säännöllisesti.

- palvelukohtaisia asiakastyytyväisyystietoja tulee hyödyntää kaupunkitason strategian seurannassa ja johtamisessa.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että virastojen ja laitosten tulee keskittyä keskeisimpien palvelujensa asiakastyytyväisyyden säännölliseen mittaamiseen. Helmi-intranettiin laaditaan sähköinen asiakastyytyväisyyden seurantapohja, johon virastot ja laitokset päivittävät keskeisimpien asiakastyytyväisyysmittareidensa arvot.

Kaupunginhallitus toteaa, että virastojen ja laitosten tuottamat palvelukohtaiset asiakastytyväisyyssiedot aletaan raportoida kaupunginvaltuustolle kaupunkitason strategian seurannan yhteydessä.

4.2.1 Tytäryhteisöjen johdon palkitsemisjärjestelmät

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- tytäryhteisöjen johdon palkitsemista tulee kehittää siten, että sillä on käytännössä tulosta ohjaavaa vaikutusta.

- palkitsemiseen liittyvän ohjeistuksen noudattamista tulee valvoa tehokkaammin.

Kaupunginhallitus päätti 10.12.2012 kaupungin virasto- ja osastopäälliköiden palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmästä. Se on tullut voimaan 1.1.2013 lukien. Kaupunginhallitus toteaa, että tarkoitus on, että vastaavanlainen palkitsemisjärjestelmä otettaisiin käyttöön myös tytäryhteisöjen toimitusjohtajille. Tätä koskeva valmistelu on edennyt siten, että päätös asiasta on tehtävissä vielä kevään aikana tai viimeistään alkusyksystä. Palkitsemisjärjestelmän avulla on mahdollista nykyistä paremmin vaikuttaa tytäryhteisöjen tuloksellisuuteen. Valmisteilla oleva palkitsemisjärjestelmä sisältää kaikki keskeiset palkitsemiseen liittyvät elementit, kuten tehtävien vaativuuteen perustuvan kokonaispalkan, työsuoritukseen perustuvan osion, kertapalkkiomahdollisuuden sekä tulospalkkiomahdollisuuden.

Kaupunginhallitus toteaa, että palkitsemiseen liittyvän ohjeistuksen noudattamisen valvontatavat valmistellaan rinnan palkitsemisjärjestelmää koskevan ohjeistuksen kanssa. Tässä suhteessa on olennaista, että palkitsemisjärjestelmän käyttöä koskeva valmistelu tapahtuu kaupunkikonsernissa keskitetysti.

4.2.2 Tytäryhtiöihin liittyvien investointitavoitteiden toteutuminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupungin tytäryhteisöjä perustettaessa tulee laatia realistinen suunnitelma hankkeen toteuttamisesta.

- investoinneille tulee määritellä selkeät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä seurata niiden toteutumista.

Kaupunginhallitus toteaa, että yhteisöä perustettaessa arvioidaan liiketoiminnan laajuus, investointitarve, kannattavuus ja rahoitus sekä muiden mahdollisten osakkaiden osuus. Lisäksi laaditaan yhteisömuodosta riippuen seuraavat asiakirjat: perustamissopimus/säädökirja, yhtiöjärjestys/säännöt ja osakassopimus, jos osakeyhtiössä tulee olemaan kaupungin lisäksi

muita osakkaita. Perustamissuunnitelman laajuuteen vaikuttaa se, tuleeko perustettava yhteisö toimimaan kilpailuilla markkinoilla vai tukeeko yhteisön toiminta kaupungin omaa palvelutuotantoa.

Kaupunginhallitus hyväksyy konserniyhteisökohtaiset omistuspohjaa, kehittämissiisiä sekä keskeisiä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita koskevat omistajapoliittiset linjaukset kaupunginhallituskausittain. Linjaukset on vahvistettu kaupunginhallituksessa viimeksi 26.4.2011 (431 §). Kaupunginhallitus toteaa, että linjaukset on tarkoitus tarkistaa kevään - alkusyksyn 2013 aikana kaupunginvaltuuston 24.4.2013 hyväksymään strategiaohjelmaan 2013 – 2016 perustuen ja vastaamaan tytäryhteisöjen toimintaympäristössä tapahtuneita ja ennakoitavissa olevia muutoksia.

Kaupunginhallitus toteaa, että tytäryhteisöraportointi konsernijaostolle on keskeinen osa konserniohjausta, jota kehitetään jatkuvasti vuorovaikutuksessa konsernijohtoon ja tytäryhteisöjen kanssa.

4.3.1 Vanhempien tukeminen lasten ja nuorten hyvinvoinnissa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- opetusviraston tulee jatkaa Kvartti-valmennusmallin soveltamista kaupungin kouluissa ja arvioida sen vaikuttavuutta lasten ja heidän vanhempiansa hyvinvointiin.
- sosiaali- ja terveysviraston tulee lisätä läheisneuvonpitoa lastensuojelussa, koska sen avulla on onnistuttu välttämään kalliita huostaanottoja ja sitä kautta saamaan kustannussäästöjä.
- sosiaali- ja terveysviraston ja opetusviraston tulee selvittää mahdollisuuksia laajentaa läheisneuvonpitoa muihinkin palveluihin, esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalveluihin sekä opetustoimeen.
- sosiaali- ja terveysviraston tulee päivittää lastensuojelun asiakkuuksia koskevia pysyväisohjeita siten, että sosiaalityöntekijällä on velvoite selvittää mahdollisuus läheisneuvonpidon käyttöön kaikissa lastensuojeluprosessin eri vaiheissa.

Kaupunginhallitus toteaa, että Kvartti-valmennusmallin soveltamisen jatkaminen on perusteltua moniammatillisen vanhemmuuden tuen ja vertaistuen näkökulmasta katsottuna perus- ja erityispalveluissa perheiden, lapsuuden, nuoruuden ja aikuisuuden kehitysympäristön eri vaiheissa annetun taloudellisen raamin puitteissa.

Kaupunginhallitus toteaa, että sekä inhimillisestä että taloudellisesta näkökulmasta huostaanottojen ehkäisy on perusteltua.

Arviointikertomuksessa todetaan, että läheisneuvonpidolla on onnistuttu välttämään kalliita huostaanottoja ja sitä kautta saamaan

kustannussäästöjä. Tälle toteamukselle ei kuitenkaan esitetä mitään perusteluja tai tilastotietoja. Arviointikertomuksessa esitetään läheisneuvonpidon vuosittainen määrä ja hinta, mutta ei mitään vaikuttavuustietoa tai mistä on peräisin tieto huostaanottojen välttämisestä juuri tämän toimenpiteen avulla. Läheisneuvonpito on yksi menetelmä muiden avohuollon toimenpiteiden lisäksi perheiden, lasten ja nuorten tukemiseksi, mutta sen vaikuttavuuden osoittaminen edellyttää tarkempia perusteluja.

Kaupunginhallitus toteaa, että läheisneuvonpitoa voidaan hyödyntää monilla sosiaali- ja kasvatustyön osa-alueilla, vaikka se on syntynyt lastensuojelun tarpeisiin.

Kaupunginhallitus toteaa, että läheisneuvonpidon järjestämistä voi harkita missä tahansa asiakasprosessin vaiheessa, mutta erityisesti selkeissä murrosvaiheissa, joissa lähiyhteisön tuki on suunnitelmien laatimisessa ja toteuttamisessa erityisesti tarpeen.

4.3.2 Maahanmuuttajien työllistymistä edistävät toimenpiteet

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- henkilöstökeskuksen tulee selvittää, voidaanko muunkielisten oppisopimuskoulutusta ja rekrytointikoulutusta markkinoida laajemmin työnantajille ja maahanmuuttajille. Erityisesti tulee ottaa huomioon syrjäytymisvaarassa olevat nuoret miehet.

- henkilöstökeskuksen, opetusviraston ja työväenopistojen tulee varmistaa maahanmuuttajien suomen kielen opetuksen riittävyys sekä kaupungin oman järjestämisvastuun osalta että vaikuttaa jatkossakin valtion järjestämän työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen riittävyyteen.

- henkilöstökeskuksen maahanmuutto-osaston tulee terävöittää maahanmuuttajaväestön työllisyystilanteeseen ja toimeentuloon kohdistuvaa seurantaan siten, että määritellään vuosittain seurattavat mittarit.

Kaupunginhallitus toteaa, että henkilöstökeskuksen tavoitteena on monipuolistaa sekä oppisopimus- että rekrytointikoulutuksen paikkatarjontaa uusien yritysyhteistyökumppaneiden avulla. Kaupungin miesvaltaisten alojen oppisopimus- ja rekrytointikoulutustarjontaa pyritään lisäämään.

Kaupunginhallitus toteaa, että maahanmuuttajien työllistymistä edistäviä palvelupolkuja ja kielikoulutusta tullaan kehittämään uuden strategiaohjelman mukaisesti. Henkilöstökeskus, yhdessä opetusviraston ja työväenopistojen kanssa, tulee varmistamaan

maahanmuuttajien suomen kielen opetuksen riittävyyden kaupungin oman järjestämismvastuun osalta ja pyrkii vaikuttamaan valtion järjestämän työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen riittävyyteen.

Kaupunginhallitus toteaa, että henkilöstökeskuksen maahanmuutto-osasto tulee tehostamaan maahanmuuttajaväestön työllisyystilanteeseen ja toimeentuloon kohdistuvaa vuosittaista seurantaa yhteistyössä sosiaali- ja terveysviraston sekä tietokeskuksen kanssa.

4.3.3 Määräaikaisten palvelussuhteiden käyttö opetus-, sosiaali- ja terveystoimessa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- sosiaali- ja terveysviraston tulee ottaa huomioon, että työn projektiluontoisuus ei ole määräaikaisuuden laillinen peruste lainsäädännön edellyttämässä tavanomaisissa tehtävissä.

- opetusviraston tulee varmistaa määräaikaisten virkojen perusteiden lainmukaisuus uusimman oikeuskäytännön perusteella.

- sosiaali- ja terveysviraston tulee sisällyttää palvelussuhdeohjeeseensa kohta siitä, että arviotaessa sijaisuutta määräaikaisuuden laillisena perusteena on otettava huomioon yksittäisen sijaisuuden lisäksi kokonaistilanne eli se, onko työvoiman tarve pysyvä.

- henkilöstökeskuksen tulee tarkentaa kaupunkitason ohjeen kohtaa toimintojen vakiintumattomuus sekä täsmentää ohjetta siltä osin kuin kyseessä on käytettävissä olevan rahoituksen epävarmuus määräaikaisuuden perusteena.

Kaupunginhallitus toteaa, että henkilöstökeskus tarkentaa ohjettaan määräaikaisen palvelussuhteen käytön mahdollisuuksista toimintojen vakiintumattomuus -perusteen osalta. Vakiintumattomuuden käsitettä ei voi avata tyhjentyvästi, vaan vakiintumattomuuden käsite arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Jos toiminta ei ole ehtinyt vakiintua määräaikaisen sopimuksen voimassaoloaikana, sopimusta voidaan jatkaa, mutta tällöin kuitenkin edellytetään perusteita sille, että toiminta on edelleen vakiintumatonta.

Kaupunginhallitus toteaa, että henkilöstökeskus täsmentää ohjettaan määräaikaisen palvelussuhteen käytön mahdollisuuksista yhteistyössä talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa siten, että sinne lisätään kohta ulkopuolisen rahoituksen epävarmuuden ja toimeksiantosopimusten käyttämisestä määräaikaisuuden perusteena. Tällöin projektiluonteisen työn, joka on riippuvainen ulkopuolisesta rahoituksesta tai solmitusta

toimeksiantosopimuksesta, tiedetään valmistuvan kohtuullisen lyhyen, arvioitavissa olevan ajan kuluessa.

4.4.1 Tietojärjestelmien yhteentoimivuus pääkaupunkiseudulla

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupungin tietohallintoon liittyvää ohjausta tehdään tällä hetkellä kolmessa eri työryhmässä. Tämän ohjausmallin toimivuus tulee selvittää.
- tietohallinnon ohjausryhmistä yhden tulee ottaa vastuu tietojärjestelmiin liittyvästä seututason strategisesta yhteistyöstä, jotta yhteistyön puute ei johda tarpeettomiin päällekkäisiin kustannuksiin.
- kaupungin tulee linjata, minkälaista pääkaupunkiseututasoista ja seudullista yhteistyötä tarvitaan kokonaisarkkitehtuuriin ja tietojärjestelmäinvestointeihin liittyvissä asioissa sekä käynnistää tämä yhteistyö.

Kaupunginhallitus toteaa, että tietohallinnon ohjausmallin toimivuus selvitetään mallista saatujen kokemusten perusteella viimeistään vuoden 2014 loppuun mennessä.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen, että kaupungin omien työryhmien yhteistyön tulee olla riittävää, jotta tarpeettomilta päällekkäisiltä kustannuksilta vältytään. Kaupungin sisällä vastuujakoa tulee tarvittaessa selkiyttää.

Tietotekniikkaohjelmassa asetettujen työryhmien osalta vastuun ottaminen seututason strategisesta yhteistyöstä on lähinnä tietotekniikkaohjelman koordinoitiryhmän tehtävä.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen, että kaupungin tulee linjata minkälaista pääkaupunkiseututasoista ja seudullista yhteistyötä tarvitaan. Linjausten mukaiset päätökset täytyy synnyttää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, jotta kokonaisarkkitehtuuri ja tietojärjestelmäinvestoinnit voidaan toteuttaa tukemaan näitä linjauksia.

4.4.2 Uudet asuinalueet ja investointien suunnittelu keskipitkällä ajanjaksolla

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kiinteän omaisuuden myyntitavoitteet on asetettava talousarviossa sellaisiksi, että ne voidaan saavuttaa.
- kaupunkisuunnitteluviraston tulee edelleen kehittää ja parantaa kaavataloudellisia laskelmia kaupungin kiristyneessä taloustilanteessa.

- suhdanneriskin vuoksi tulee huolehtia siitä, että alueiden rakentamiskustannukset saadaan ensisijaisesti katettua jo maanmyyntituloilla.

- maanmyynnin ja -vuokraamisen tasapaino tulee harkita uudelleen etenkin sellaisilla uusilla alueilla, jotka hankitaan ostamalla.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupungin uuden strategiaohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on talouden tasapainottuminen. Velkaantumiskehitystä hidastetaan mm. rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulorahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla.

Kaupunginhallitus toteaa kaavatalouden laskelmiin liittyen, että kaavavaiheen ratkaisulla on suuri vaikutus alueen ja rakennuksien lopullisiin investointi- ja käyttökustannuksiin. Kaupunginhallitus yhtyy tarkastusviraston toteamukseen, että kaupunkisuunnitteluviraston tulee kehittää ja parantaa kaavataloudellisia laskelmia, laskelmien kattavuutta sekä niiden paikkansapitävyyttä. Kaupunginhallituksen mielestä on tärkeää, että kaavatalous kuuluu olennaisesti kaavoitusprosessin kaikkiin vaiheisiin. Kaupunginhallitus kehottaa kaupunkisuunnitteluvirastoa huolehtimaan, ettei kaavoista tule liian kalliita toteuttaa.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan toteamukseen, että maanmyynnin- ja vuokraamisen tasapainoa voidaan harkita uudelleen. Tasapainoisen talouden kannalta on tärkeää suunnitella kaikkien alueiden rakentamista AM-ohjelman tavoitteiden mukaan niin, että kaupungin investointeihin, kuten infrarakentamiseen ja maanhankintaan (palvelutuotannon rakennuksiin) voitaisiin käyttää alueen maanmyyntituloja jo varhaisessa vaiheessa. Myös talousarvion myyntitavoitteet voidaan saavuttaa paremmin em. tontinluovutusten suunnittelulla.

4.5.1 Metron automaattiohjausjärjestelmän hankinta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginhallituksen tulee puuttua jo aikaisessa vaiheessa suurten investointihankkeiden viivästymisiin.

- liikennelaitoksen tulee parantaa pitkäaikaisten investointiensa suunnittelu- ja toteutusprosesseja sekä ennen kaikkea hankintaosaamisensa sisältöä kuten hankkeiden kustannusarvioiden laskentaa.

- liikennelaitoksen johtokunnan sekä kaupunginhallituksen on seurattava jatkossa tiiviisti metron automatisointihankkeen toteuttamista, kuten jo tehdyt päätökset edellyttävät.

- automaattimetrol liikenteen aloittamisen jälkeen liikennelaitoksen ja kaupunginhallituksen tulee seurata, toteutuuko automatisoinnista kaupunginvaltuustolle vuonna 2008 esitetty investoinnin kannattavuuslaskelma.

Kuten tarkastuslautakuntakin toteaa, metron automatisoinnissa on kyse maailman mitassakin ainutlaatuisesta hankkeesta, jonka kilpailuttaminen on ollut erityisen haastavaa. Se ei kuitenkaan poissulje HKL-liikelaikoksen investointien suunnittelu- ja toteutusprosesseissa olevia puutteita. Kaupunginhallitus toteaa kiinnittäneensä huomiota erityisesti kustannusarvioiden pitämättömyyteen useiden hankesuunnitelmien yhteydessä ja kehottaneensa HKL-liikelaikosta tehostamaan suunnitteluprosessejaan kustannusarvioiden pitämiseksi prosessin eri vaiheissa.

Metron automatisointihankkeen kannattavuus on selvitettävissä vasta lopullisten investointikustannusten selvittyä ja käyttöönoton jälkeen. Kaupunginhallitus tulee edellyttämään selvityksen HKL-liikelaikokselta.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan vaatimukseen, että HKL-liikelaikoksen johtokunnan ja HKL-liikelaikoksen tulee parantaa investointien suunnittelu- ja toteutusprosessejaan.

4.5.2 Asuntotuotantotoimiston toteuttamat asuinkiinteistöyhtiöiden peruskorjausurakat

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- Helsingin kaupungin asunnot Oy:n tulee yhteistyössä asuntotuotantotoimiston tai muun rakennuttajakonsultin kanssa kehittää ja parantaa peruskorjauskohteiden lähtötietojen oikeellisuutta, jotta vältetään suuret ja ennakoimattomat lisä- ja muutostyökustannukset kaupungin asuinkiinteistöjen peruskorjaushankkeissa.

Kaupunginhallitus toteaa peruskorjauskohteissa lähtötietojen oikeellisuuden ja urakka-asiakirjojen paikkansapitävyyden olevan oleellisia, jotta urakat pysyvät kustannusarvionsa sisällä, eikä ennakoimattomia lisä- ja muutostöitä ilmaannu kohtuuttomasti. Ennakoimattomia lisä- ja muutostöitä ei toki voida täysin välttää korjausrakentamisessa, mutta hankkeiden tulisi pääsääntöisesti pysyä hyväksytyssä kustannusarviossa. Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan toteamukseen ja kehottaa asuntotuotantotoimistoa panostamaan lähtötietojen oikeellisuuteen ja rakennuttamisen

johtamiseen niin, että hankkeet pysyisivät päätettyjen kustannusten rajoissa.

4.5.3 Helsingin ulkomainossopimus

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- rakennusviraston tulee välittömästi arvioida uudelleen ulkomainoslaitapaikkojen vuokrauksesta tehdyn sovintosopimuksen sisältöä kaupungin edun kannalta ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, koska sopimuksesta todennäköisesti aiheutuu kaupungille merkittäviä taloudellisia menetyksiä.

- kaupungin hallintokuntien tulee tehdä nykyistä tiiviimpää yhteistyötä tulevaisuuden ulkomainoslaitapaikkojen kilpailutuksissa, jotta päätöksentekijällä on käytettävissä kaikki sopimuskumppanin valintaan vaikuttava tieto.

Kaupunginhallitus toteaa kaupungin ja Clear Channelin kanssa tehdyssä sopimuksessa ja sen noudattamisessa olevan puutteita ja, että kaupungilta jää saamatta ulkomainoslaitapaikkojen tuottamaa tuloa, joka kaikkien paikkojen toteutuessa olisi mahdollista saada. Kaupunginhallitus edellyttää, että rakennusvirasto arvioi uudelleen ulkomainoslaitapaikoista tehdyn sovintosopimuksen sisällön kaupungin edun kannalta ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin. Kaupunginhallitus kehottaa myös rakennusvirastoa ja tarvittavia hallintokuntia tekemään nykyistä tiiviimpää yhteistyötä kaupungin tulevaisuuden ulkomainoslaitapaikkojen kilpailutuksissa.

4.6.1 HUS:n ja Helsingin hoito- ja palveluketjuyhteistyö

Arviointikertomuksessa todetaan, että

sosiaali- ja terveyslautakunnan ja -viraston tulee yhdessä HUS:n kanssa

- etsiä keinot hoitoketjun keskeisten ongelmakohtien ratkaisemiseksi sekä vahvistaa hoitoketjuohjeistuksen täytäntöönpanoa ja koulutusta.

- syventää kuntoutukseen liittyvää yhteistyötä, jossa kaupungin osapuolena on uusi kuntoutuksen osaamisyksikkö.

sosiaali- ja terveyslautakunnan ja -viraston tulee omassa toiminnassaan

- selvittää, miten sosiaalihuoltolain mukaista iäkkään palvelutarpeen arviointia voitaisiin toteuttaa nykyistä perusteellisempänä ja moniammatillisena siten, että sillä voidaan ennakoita ja ehkäistä tulevia, mahdollisesti kalliitakin palvelutarpeita.

- taata, että ympärivuorokautista neurologisten asiakkaiden jatkohoitoa on saatavilla tarvetta vastaavasti.

Kaupunginhallitus toteaa, että organisaatiomuutoksessa sosiaali- ja terveystoimen organisaatioiden yhdistymisen ja varhaiskasvatusviraston perustamisen yhtenä kantavana ajatuksena on hoito- ja palveluketjujen sujuvuuden parantaminen, ja tulevaisuuden haasteisiin vastaamaan pystyvä organisaatio. Edelleen kaupunginhallitus toteaa, että laki iäkkään henkilön sosiaali- ja terveystoimen palvelujen saannin turvaamisesta muuttanee käytäntöjä mm. palvelutarpeen arvioinnin suhteen. Laki asettaa kunnalle hoitotakuutyyppejä ja palvelujen saantiin määräajassa liittyviä velvoitteita. Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmistelussa myös sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja rakenteita säätelevä laki, joka osaltaan vaikuttaa iäkkäiden henkilöiden palveluihin.

4.6.2 Terveyskeskuksen yksityisiltä ostamien asiakaspalvelujen laadun valvonta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- terveystoimen hankinnoissa tulee määrittellä nykyistä yksityiskohtaisemmin ne tahot, jotka vastaavat sopimuksen toteutumisesta, tuottajien valvonnasta ja palvelun laadun valvonnasta.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan toteamukseen ja omalta osaltaan toteaa, että tuottajien ja palvelun laadun sekä sopimuksen toteutumisen valvonta on määritettävä ja vastuutettava selkeästi. Seurantajärjestelmissä on huomioitava palvelujen luonteen erilaisuus ja määritettävä sen perusteella tarkoituksenmukaisin vastuutaho.

4.6.3 Sosiaaliamiehen työtilanne ja resurssit

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- asiakkaista tulee tehdä tiivis, jatkuvasti päivittyvä kuhunkin asiakassuhteeseen liittyvä tilannekuvaus, joka on kaikkien asiakasta tai hänen perhettään koskevia samaan ongelmakokonaisuuteen liittyviä päätöksiä tekevien viranomaisten käytettävissä. Tietojen vaihtoa viraston sisällä on lisättävä siltä osin, kun salassapitomääräykset eivät sitä estä.

- toimeentulotukiprosessia tulee parantaa siten, että asiakkaiden tilanteesta laaditaan aluksi kokonaiskartoitus ja että tilannetta voidaan tarvittaessa selvittää aiempien tietojen pohjalta, jotta yhteydenotot sosiaaliamieheen vähenevät.

- perhe- ja sosiaalipalvelujen osaston lastensuojelun asiakkaat (vanhemmat) tulee ottaa prosessiin mukaan toiminnan vaikuttavuuden

parantamiseksi alusta alkaen siten, että he ymmärtävät toiminnan sisällön. Keinona voisi olla esimerkiksi läheisneuvonpito.

- organisaatiomuutoksen jälkeisen siirtymävaiheen ajaksi sosiaaliasiamiestoimintaan tulee ohjata lisäresursseja vähintäänkin tilapäisesti muusta sosiaali- ja terveystoimesta.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan huomioon siltä osin, että tietojen vaihtoa viraston sisällä tulee edistää silloin, kun salassapitomääräykset eivät sitä estä ja se on tarkoituksenmukaista hyvän asiakaspalvelun näkökulmasta.

4.7.1 Oppisopimuskoulutuksen käyttö ja tehostamismahdollisuudet

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupungin tulee tarjota oppisopimuskoulutusta nuorille 15–17-vuotiaille kaupungin omissa työpaikoissa.

- sivistys- ja henkilöstötoimesta vastaavan apulaiskaupunginjohtajan tulee linjata yhteistyössä henkilöstökeskuksen, nuorisoasiainkeskuksen, opetusviraston ja oppisopimustoimiston kanssa keinot edistää oppisopimuksen käyttöä nuorten väylänä työelämään perusopetuksen jälkeen.

- tuetun oppisopimuksen mallin jatkuvuus tulee turvata ulkopuolisen hankerahoituksen ohella tarvittaessa kaupungin omalla rahoituksella.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupungin strategiaohjelman mukaisesti tavoitteena on lisätä oppilaitos- että oppisopimusmuotoisen ammatillisen koulutuksen tarjontaa suunnittelukaudella järjestämisluvan ja määrärahojen puitteissa määrällisesti riittävän, ammattitaitoisen työvoiman tarjonnan turvaamiseksi alueen elinkeinoelämän ja julkisen palvelutuotannon tarpeisiin.

Kaupunginhallitus toteaa, että oppisopimuksen käyttöä edistetään monin keinoin. Ammatillista koulutusta toteutetaan entistä enemmän joustavammin työnantajien kanssa sekä räätälöidään yksilöllisiä opintopolkuja ja vaihtoehtoisia väyliä työelämään siirtymisen nopeuttamiseksi. Koulutuksen voi suorittaa joustavasti oppilaitoksessa, oppisopimuksella, näyttötutkintona, työpajassa ja näitä joustavasti yhdistäen. Opetuksessa painotetaan työssäoppimisen, ammattiosaamisen näyttöjen ja opiskelija-arvioinnin kehittämistä ja tähdätään koulutuksen kiinnittymiseen, keskeyttämisen vähentämiseen ja urasuunnitelmien selkeyttämiseen.

Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävässä painotetaan yrittäjille, pienille ja keskisuurille yrityksille ja kaupungin hallintokunnille tarjottavia

palveluja soveltuvin osin yhteistyössä kaupungin omien ammatillisten oppilaitosten kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että tuetun oppisopimuksen mallin jatkuvuuden turvaaminen annetun taloudellisen raamin puitteissa on perusteltua koulutuksellisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorien kustannustehokkaan tukemisen näkökulmasta katsottuna.

4.7.2 Koululaisten iltapäivätoiminta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupungin tulee jatkossakin pyrkiä järjestämään iltapäivätoimintapaikkoja tarpeen mukaan sekä toteuttaa sähköinen hakumenettely.
- iltapäivätoiminnalle tulee suunnitella asianmukaiset toimitilat siten, että lapsilla on mahdollisuus myös rauhoittumiseen ja lepoon.
- vanhempien ja lasten mielipiteitä tulee selvittää ja ottaa ne huomioon lasten iltapäivätoimintaa suunniteltaessa.

Kaupunginhallitus toteaa, että opetustoimen vuoden 2012 talousarviokäsittelyssä lisättiin 1,0 milj. euron lisämääräraha perusopetuslain mukaiseen avustettavaan iltapäivätoimintaan, mikä turvaa palvelun laadullisen ja määrällisen riittävyden vuonna 2013.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan suositukseen siirtymisestä sähköiseen ilmoittautumiseen tehostaen itse hakuprosessia ja tuoden samalla joustavuutta annetun taloudellisen raamin puitteissa.

Kaupunginhallitus toteaa lisäksi, että opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyöryhmä on valmistellut perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan ja kerhotoiminnan laatukortit, jotka ohjaavat ja takaavat toiminnan järjestämisessä huomioitavia laadullisia tekijöitä niin kunta- kuin toimijatasolla. Keskeisenä toimintaa ohjaavana tekijänä nähdään tarkoituksenmukaisten ja riittävien tilojen osittaminen toimintaan.

4.7.3 Kaupungin strategiaohjelman 2009–2012 toteuttaminen työväenopistoissa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- suomenkielisen ja ruotsinkielisen työväenopiston tulee selvittää yhteistoiminnasta saatavat synergiaedut tilojen, kurssien ja koko toiminnan yhdistämisen osalta.

Kaupunginhallitus toteaa, että suomenkielisen työväenopiston uusi organisaatiomalli otetaan käyttöön 1.5.2013 tavoitteena selkeyttää työväenopiston perustoiminnan tavoitteiden asettamista ja niihin pääsemistä johtamisen ja toiminnan järjestämisen kautta. Lisäksi uusi organisaatio mahdollistaa nykyistä paremmin opiston ydin- ja tukiprosessien sekä henkilöstön osaamisen järjestelmällisen kehittämisen.

Kaupunginhallitus toteaa, että on perusteltua jatkaa toimintaa vasta käynnistävällä organisaatiolla. Myöskään strategiaohjelmaan 2013–2016 ei sisälly työväenopistojen organisaatioiden uudistamiseen liittyvää toimenpidettä.

4.7.4 Työterveyspalvelujen toimivuus

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginhallituksen tulee varmistaa, että hallintokunnat yhteistyössä työterveyskeskuksen kanssa ryhtyvät toimenpiteisiin, joilla kaupungin työntekijöiden sairauspoissaolojen määrää saadaan entisestään vähennettyä.

- työterveyskeskuksen tulee alentaa työterveyshuollon kustannuksia painottamalla aiempaa enemmän ennalta ehkäisevää työterveyshuoltoa.

Kaupunginhallitus toteaa, että strategiaohjelmaan 2013-2016 sisältyy, että toteutetaan työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämishanke, jossa kehitetään konkreettisia toimia työhyvinvoinnin lisäämiseksi ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Kaupunginhallitus seuraa työhyvinvoinnin sairauspoissaolojen kehittymistä.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupungilla on vuosien ajan systemaattisesti kehitetty hyviä toimintatapoja työhyvinvoinnin johtamiseen. Sairauspoissaolojen kokonaismäärä on kääntynyt vuodesta 2010 lähtien laskuun ja ne ovat vähentyneet edelleen vaikka samanaikaisesti tehtyjen työpäivien määrä on lisääntynyt. Hyvä kehitys näkyy kaikilla toimialoilla ja ikäryhmissä. Myönteinen poissaolokehitys pyritään säilyttämään panostamalla edelleen työterveysyhteistyön tiivistämiseen ja kehittämiseen.

Kesällä voimaan tulleen työterveyshuolto- ja sairausvakuutuslakimuutoksen tavoitteena on tehostaa työterveyshuollon tukea pitkittyvien sairauspoissaolojen vähentämisessä. Tavoitteena on tukea työhön paluuta pitkän sairausloman jälkeen ja ehkäistä työkyvyttömyyttä. Kaupungilla on hyvät edellytykset toimia uuden linjauksen mukaisesti ja ennakoivasti työkykyongelmatilanteissa. Lakimuutoksen vaikutuksien toivotaan

näkyvän työkykyarvioiden ja kuntoutussuunnitelmien lisääntymisenä ja sitä kautta pisimpien sairauspoissaolojen vähentymisenä.

Kaupunginhallitus toteaa vielä, että 1.6.2012 voimaan tullut sairausvakuutus- ja työterveyshuoltolain muutos asettaa juuri työterveyshuollon ennaltaehkäisevään toimintaan haasteita. Laki velvoittaa työterveyshuoltoa ja työnantajaa toimimaan aktiivisemmin tilanteissa, joissa työntekijän sairauspoissaolot alkavat pitkittyä. Työterveyskeskus on vastannut uusiin palveluodotuksiin toimintojaan uudelleen organisoimalla erilaisten asiakastarpeiden ja -segmenttien mukaisesti. Sairauspoissaoloja vähennetään suuntaamalla voimavaroja riskiryhmien tunnistamiseen ja kohdennettuihin toimenpiteisiin sekä työkykyjohtamista kehittämällä. Vahvistamalla työhyvinvointia ja työkykyä tukevaa toimintaa voidaan vaikuttaa myös eläköitymiseen ja työurien jatkamiseen.

4.8.1 Asuntotuotannon sujuvoittaminen kaavoituksen ja tontinluovutuksen keinoin

Arviointikertomuksessa todetaan, että

asuntotuotannon sujuvoittamiseen liittyen

- mikäli vilkasliikenteisten väylien varrelle halutaan täydennysrakentamista, tämä edellyttää joustavampaa melu- ja ilmanlaatunormien tulkintaa. Tähän liittyen kaupunginhallituksen ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee etsiä uusia toimintamalleja yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa sekä vaikuttaa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisarviointiin.

- kaupunginhallitukselle tulee tehdä esitys siitä, minkälaisella menettelyllä voitaisiin keventää kaavaprosessiin liittyvää virastojen lausuntokierrosta, miten jatkossa koordinoidaan kaavoituksen, tontinluovutuksen, esirakentamisen, kunnallistekniikan ja kadunrakennuksen prosessien limittämistä toisiinsa ja miten rakentamisen kilpailua voidaan lisätä ja kaavamääräyksiä väljentää markkinahinnaltaan edullisimmilla alueilla.

kaavoitukseen ja tontinluovutukseen liittyen

- kaupunkisuunnitteluviraston tulee pysäköintipolitiikkaselvityksen ja autottomista kohteista saatavien tulosten perusteella arvioida, toimiiko kaavoituksessa käytettävä autopaikkamäärien laskentaohje järkevällä ja perustellulla tavalla.

- tontinluovutuksen delegointisäädösten väljentämistä tulee harkita siten, että kaupunginvaltuusto vahvistaisi tontinluovutuksen vuokrausperusteiden periaatteet ja sopimuspäätökset voitaisiin

mahdollisuuksien mukaan tehdä kiinteistölautakunnan sijasta virkamiestasolla.

Kaupunginhallitus toteaa, että asuntotuotannon sujuvoittamistyöryhmä työskentelee vuoden 2013 loppuun. Työryhmän työn keskiössä on etsiä keinoja sujuvoittaa koko asuntotuotantoprosessia. Työryhmän työ keskittyy nimenomaan prosessien joustavuuteen ja samanaikaisuuden vahvistamiseen. Talous- ja suunnittelukeskus valmisteleo lisäksi AM-ohjelman täytäntöönpanopäätöksen mukaisesti erillisselvityksen rakennusmarkkinoiden toimivuudesta.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunkisuunnitteluviraston johdolla on valmisteltu luonnos pysäköintipolitiikasta. Ohjelma on käsitelty keväällä 2013 kaupunkisuunnittelulautakunnassa ja tullaan käsittelemään edelleen kaupunginhallituksessa.

Kaupunginhallitus toteaa, että tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti tullaan tutkimaan tontinvuokrauksen delegointikäytännön muuttamista siten, että valtuusto edelleen päättäisi vuokrauserusteiden periaatteet, mutta sopimuspäätökset voitaisiin tehdä virkamiespäätöksellä.

4.8.2 Koulutilojen kosteusvauriot

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginhallituksen tulee valmistella valtuustolle investointimäärärahojen kohdentamista koskevan päätöksenteon tueksi selvitys kaupungin palvelu- ja toimitilojen kosteus- ja homevaurioiden laajuudesta ja niiden korjaamisen vaatimista kustannuksista.

- sosiaali- ja terveysterviston koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, ympäristökeskuksen, työterveyskeskuksen ja opetusviraston työsuojelun tulee yhteistyössä laatia kaupunkitason ohje koulujen terveydellisten olojen tarkastusten järjestämisestä siten, ettei päällekkäistä työtä tehdä, vastuunjako on selkeä ja että koulut ja oppilaitokset tulevat tarkastetuksi säännöllisesti kolmen vuoden välein terveydenhuoltolain ja valtioneuvoston asetuksen (338/2011) edellyttämällä tavalla.

- tilakeskuksen tulee varmistaa sisäilmaongelmien tutkimus-suunnittelu-korjaus ketjun riittävä ohjaus.

- kaupungin virastojen ja liikelaitosten tulee yhdessä kaupungin sisäilmatyöryhmän kanssa arvioida virastokohtaisten sisäilmatyöryhmien perustamisen tarve.

Kaupunginhallitus toteaa, että korjausrakentamisessa tulee asettaa etusijalle hankkeet jotka kohdistuvat rakennusten terveellisyden ja

turvallisuuden lisäämiseen sekä erityisesti koulurakennusten ja päiväkotien sisäilma- ja kosteusvauriokorjauksiin. Tilakeskuksen teettämien selvitysten mukaan kosteusvauriokohteet sekä korjausvelka yleensä on varsin hyvin kartoitettu ja tiedossa, mutta tästä tiedosta voitaisiin jäsenellä uudelleen.

Kaupunginhallitus kehottaa tilakeskusta tekemään tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen sisäilmaongelmien tutkimus-suunnittelu-korjaus ketjun toimivuuden ja riittävän ohjauksen.

Virastokohtaiset sisäilmaryhmät auttavat sekä tutkimusten että korjaustarpeiden priorisoinnissa sekä tiedotuksessa ja varmistavat ongelmatilanteissa prosessin mukaisen oikean toiminnan. Kaupunginhallitus kehottaa kaupungin sisäilmatyöryhmää arvioimaan virastokohtaisten sisäilmatyöryhmien perustamisen tarpeen ja perustamaan tarvittaessa ryhmiä niihin isoimpiin hallintokuntiin joissa omaa sisäilmatyöryhmää ei vielä ole.

4.8.3 Kaupungin tyhjät tilat

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee edelleen jatkaa kaupungin toiminnassa tarpeettomien korjausvelkaisten tilojen myymistä.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan toteamukseen ja toteaa, että ehdotettu toimenpide toteuttaa kaupungin strategiaohjelmaan sisältyvää linjausta ulkopuolisille vuokrattavasta tilasta luopumisesta.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46768
mauno.ronkko(a)hel.fi

Opetuslautakunta 07.05.2013 § 56

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

2.6 Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta

Kuten arviointikertomuksessa on todettu, opetusviraston vuoden 2012 sitovista tavoitteista jäi toteutumatta toisen asteen koulutusta koskeva

tavoite tutkinnon suorittavien osuuksien pysymisestä vähintään vuoden 2011 tasolla ammatillisen oppilaitosmuotoisen koulutuksen sekä oppisopimuskoulutuksen toteutetun lisäkoulutuksen osalta. Opetuslautakunta antoi toteutumatta jääneistä tavoitteista selvityksen, jonka pohjalta poikkeamat myös raportoitiin tarkastuslautakunnan edellyttämällä tavalla kaupunginvaltuustolle.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hallintokuntien tulisi asettaa aiempaa enemmän yhteisiä hallintokuntarajat ylittäviä sitovia toiminnallisia tavoitteita. Hallintokuntarajat ylittäviä tavoitteita opetusvirastolla oli vuoden 2012 talousarviossa asetetuista seitsemästä tavoitteesta kaksi: alueellisen toimintamallin luominen poikkihallinnolliselle yhteistyölle oppilaan hyvinvoinnin edistämiseksi suomenkielisessä perusopetuksessa sekä kokonaisenergiankulutuksen vähentäminen kouluissa, oppilaitoksissa ja hallinnossa. Kumpikaan näistä ei kuitenkaan ollut sitova tavoite. Opetusvirasto ottaa huomioon tarkastuslautakunnan näkemyksen valmistellessaan vuoden 2014 talousarvioehdotusta. Uudesta strategiaohjelmasta johtuen yhteisten sitovien tavoitteiden valmistelu vuoden 2014 talousarvioon on kuitenkin aikataulullisesti haasteellista.

4.1.1 Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan, että lautakuntien ja johtokuntien tulee sitoutua talousarvioraamiin siten, että ne osoittavat menosäästöt raamin sisältä, mikäli päättävät menojen lisäyksistä. Lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että tuottavuustavoitteet tulee asettaa usealle vuodelle siten, että hallintokunnilla on realistiset mahdollisuudet saavuttaa ne ja niiden toteuttaminen on riittävän haasteellista.

Opetusvirastolle myönnettiin vuoden 2012 talousarvioon 4,5 miljoonan euron ylitysoikeus, jonka perusteena olivat kaupungin saamat vastaavan suuruiset valtionavustukset perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen ja eräisiin muihin perusopetuksen hankkeisiin. Hankkeet pystyttiin rahoittamaan talousarvion puitteissa eikä ylitysoikeuksia siksi tarvinnut käyttää.

Kuten arviointikertomuksessa on todettu, opetusvirasto saavutti 70 % tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelmassa sille asetetuista tuottavuustavoitteista vuodelle 2012. Tavoitteiden saavuttamisastetta voidaan pitää kaupunkitasolla vertaillen suhteellisen hyvänä. Toisaalta se, etteivät tavoitteet kaikilta osin toteutuneet, osoittaa, että tavoitetaso oli asetettu haasteellisesti.

4.3.1 Vanhempien tukeminen lasten ja nuorten hyvinvoinnissa

Opetusviraston tulee jatkaa Kvartti-valmennusmallin soveltamista kaupungin kouluissa ja arvioida sen vaikuttavuutta lasten ja heidän vanhempiansa hyvinvointiin.

Hyvinvoivan ja tasapainoisen nuoren kasvattamiseksi tarvitaan opettajien ja huoltajien yhteistyötä. Opetusvirasto on ottanut tavoitteekseen, että kaikissa perusasteen kouluissa on käytössä jokin osallistava vanhempainiltiltamalli, kuten esimerkiksi Kvartti. Osa kouluista on jo kauan painottanut vanhempien osallisuutta kaikessa toiminnassaan. Opetusvirasto on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä rahaa koulutuksellisen tasa-arvon lisäämiseen. Osa kyseisestä rahasta käytetään uusien työmuotojen löytämiseksi vanhemmuuden tukeen. Vanhempien osallistaminen on tässä keskeistä. Tässä yhteydessä on tarkoitus työstää myös keinoja erilaisten mallien vaikuttavuudesta lasten ja heidän vanhempiansa hyvinvointiin.

4.3.2 Maahanmuuttajien työllistymistä edistävät toimenpiteet

Opetuslautakunta toteaa, että maahanmuuttajien suomen kielen opetuksen riittävyyden täsmällinen arviointi on vaikeaa, koska maahanmuuttajiin kohdistuva seurantatieto on hajanaista. Hakijoita kielikoulutukseen ja muihin maahanmuuttajille suunnattuihin koulutuksiin on jatkuvasti enemmän kuin koulutuspaikkoja.

Vuodesta 2010 alkaen on lisätty maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta aikuisille maahanmuuttajille suunnatuilla ryhmillä, jotka tähtäävät nopeampaan jatkokoulutukseen pääsyyn ja työelämään. Koulutuksessa saatavat työelämävalmiudet osaltaan lisäävät maahanmuuttajien työmarkkinoille pääsyä. Nykyisin maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa opiskelee Stadin ammattiopistossa vuosittain noin 200 opiskelijaa.

Vuodesta 2011 alkaen on lisätty maahanmuuttajien koulutusvalikoimaa aloittamalla aikuisille maahanmuuttajille suomen kielen opintopolkukoulutus, jossa opiskellaan suomen kieltä alkeista lähtien ja ammatillisia sisältöjä. Koulutuksen yhteyteen ollaan kehittämässä polkua näyttötutkintoperusteiseen koulutukseen Stadin aikuisopiston eri toimialoille. Suomen kielen ja ammatillisten opintojen yhdistäminen on motivoinut opiskelijoita ja osoittautunut tehokkaammaksi tavaksi oppia suomen kieltä kuin pelkkä kielikoulutus. Koulutusta järjestetään vuosittain noin 60 opiskelijalle.

Ostopalveluna hankittavien suomen kielen kurssien jatkopolkua on kehitetty, jotta voidaan entistä paremmin turvata opiskelijoiden työllistyminen tai sijoittuminen jatkotoimenpiteisiin. Suuri osa opiskelijoista on sijoittunut jatkoon suomen kielen ja

työelämävalmiuksien perustaidot saatuaan. Koulutusta on kehitetty myös kotoutumisen, työelämäsisältöjen ja ohjauksen osalta.

Opetuslautakunta kiinnittää huomiota perusopetusiän loppuvaiheessa tai sen jälkeen maahan muuttaneiden nuorten koulutukseen. Tämä ryhmä jää helposti nykyisen koulutusjärjestelmän ulkopuolelle, sillä lähinnä aikuisille suunnattu työvoimapolitiittinen kotoutumiskoulutus soveltuu huonosti nuorille, samoin kuin aikuislukiossa järjestetty perusopetus. Opetusvirasto on järjestänyt osana valtakunnallista Osallisena Suomessa –hanketta avointa maahanmuuttajien valmistavaa koulutusta, joka on suunnattu nuorten kohderyhmälle. Koulutuksen tavoitteena on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja opiskelu- sekä muut valmiudet, että toisen asteen koulutus on jatkossa mahdollista. Opetusvirasto osallistuu maahanmuuttajanuorten koulutusvaihtoehtojen kehittämiseen sekä pääkaupunkiseudulla että valtakunnallisesti.

Opetusvirasto koordinoi suomi toisena kielenä koulutusta kaupunkitasolla. Osana tätä koordinaatiotyötä opetusvirasto jatkaa säännöllistä yhteistyötä kotouttamis- ja kielikoulutuksen kysymyksissä Uudenmaan ELY-keskuksen maahanmuuttoyksikön kanssa. ELY-keskuksen maahanmuuttoyksikkö vastaa työvoimapolitiittisen kotoutumis- ja kielikoulutuksen hankinnasta.

4.3.3 Määräaikaisten palvelussuhteiden käyttö opetustoimessa

Suomenkielisten ja ruotsinkielisten peruskoulujen ja lukioiden toistaiseksi (vakinaisesti) täytettävät opettajavirat ja tuntiopettajien tehtävät julistetaan keskitetysti haettavaksi julkisella hakumenettelyllä vuosittain tammi-helmikuussa. Virat ja tehtävät täytetään 1. elokuuta lukien. Keväällä huhtikuusta alkaen haetaan opettajat seuraavan lukuvuoden määräaikaisiin tehtäviin. Ruotsinkielisissä kouluissa täytetään joitakin virkoja vakinaisesti myös tässä yhteydessä. Kunnat noudattavat opettajarekrytoinnissa pääsääntöisesti edellä mainittuja käytäntöjä. Ammatillisessa koulutuksessa rekrytointi ei ole niin keskitettyä kuin yleissivistävässä koulutuksessa, mutta pääosa opetustehtävistä on haettavana kevään aikana myös ammatillisessa koulutuksessa.

Keskitetty rekrytointi koordinoidaan yleissivistävän koulutuksen osalta opetusvirastossa. Keskittämisellä on kaksi tarkoitusta.

Opetusvirastossa valvotaan, että kaikki opetustehtävät, joissa vakinaisen rekrytoinnin edellytykset täyttyvät, julistetaan haettavaksi. Tehtävien vakinaisesti täyttämättä jättämisen osalta tarkistetaan, että määräaikaisuudelle on lainmukainen peruste. Toisaalta varmistetaan vakinaisen henkilöstön palvelussuhdeturva kaupungin linjausten mukaisesti. Virkahakujen yhteydessä vakinaisia opettajia siirretään

koulujen välillä, kun palveluverkon muutokset tuottavat koulujen lakkauttamis- ja yhdistymistilanteita tai, jos kouluissa muista syistä ei ole opettajaviran edellyttämiä tunteja, sekä mahdollistetaan henkilöstön oma-aloitteinen tehtäväkierto. Kevään määräaikaisten opetustehtävien haun yhteydessä varmistetaan vakinaisten opettajien opetusvelvollisuuden täyttyminen ja haetaan tarvittaessa opettajille puuttuvat tunnit tulevaksi lukuvuodeksi.

Koordinointityö on mittava. Tammikuussa 2013 haettavana oli peruskouluissa ja lukioissa yhteensä 260 vakinaista opetustehtävää. Vakinaisia opettajia on noin 3 000. Opetusviraston henkilöstösuunnitelmatyössä pyritään opettajavirkojen ja tuntiopettajien tarkoituksenmukaiseen mitoittamiseen ja rakenteeseen. Opetustoimen johtosäännön 28 §:n mukaan opettajaviran haltijan ja tuntiopettajan ottaa peruskoulussa, lukiossa ja aikuislukiossa johtokunta. Vakinaisten virkojen täyttöprosessi kouluilla ja johtokunnissa toteutuu helmikuuhun aikana. Tavoitteena on, että opetusviraston tarjoamat opetustehtävät ovat myös rekrytointinäkökulmasta houkuttelevia, jotta tehtäviin saadaan rekrytoitua kelpoisia opettajia ja opetusviraston kelpoisuustavoitteet on mahdollista saavuttaa.

Opetustunneissa on kuitenkin vakiintumattomuutta lukuvuosittaisen oppilasmäärän vaihtelun vuoksi ja oppilaiden ainevalintojen johdosta. Kouluilla on myös määrärahoja, joiden käytöstä rehtori päättää vuosittain. Opetustuntien vakiintumattomuutta, määräaikaisten palvelussuhteiden lainmukaisia perusteita, vakinaisen henkilöstön palvelussuhdeturvaa sekä rekrytointin kannalta houkuttelevia opetustehtäviä yhteen sovitetaan opetusvirastossa.

4.7.1 Oppisopimuskoulutuksen käyttö ja tehostamismahdollisuudet

Koulutuksen nivelvaihe peruskoulusta toisen asteen ammatilliseen koulutukseen on monelle nuorelle haasteellinen. Oppisopimus oikein tuettuna voi avata mahdollisuuksia niille nuorille, jotka ovat jo perusasteen jälkeen orientoituneita työelämään. Oppisopimuskoulutus mahdollistaa sellaisia perusopetuksesta ammattiin johtavia koulutuspolkuja, jotka nykyistä paremmin sopivat erityisesti tekemällä oppiville nuorille. Tosielämässä oikeilla työpaikoilla tapahtuva oppiminen motivoi näitä nuoria paremmin kuin oppilaitoksessa tai vastaavan tyyppisessä ympäristössä tapahtuva opiskelu. Oppisopimuskoulutuksessa nuori voi suorittaa ammatillisen tutkinnon.

Opetuslautakunta toteaa, että tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2012 on nostettu ansiokkaasti esille Helsingin kaupungin työpaikkojen rooli oppisopimuskoulutuksessa osana nuorisotakuuta.

Opetuslautakunta on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa siitä, että Helsingin kaupungin tulee palkata kaupungin omiin työpaikkoihin perusopetuksen päättäneitä 15–17-vuotiaita nuoria oppisopimusopiskelijoiksi ja kannustaa näin Suomen suurimpana työnantajana myös yksityisiä työnantajia nuorten oppisopimusten tekemiseen.

Yhtenä keinona edistää nuorten oppisopimuskoulutusta on korottaa työnantajille maksettavaa koulutuskorvausta. Helsingin kaupungin tulisi varata osana nuorisotakuuta erillinen määräraha nuorten oppisopimuskoulutuksen korotettuun koulutuskorvaukseen. Kaupungin koko mahdollistaa nuorten ohjaamiseen erikoistuneiden työpaikkakouluttajien verkoston luomisen. Nuoria ohjaavat työpaikkakouluttajat tarvitsevat entistä tiiviimpää ohjaamista ja konsultatiivista tukea. Korotettu koulutuskorvaus työnantajille on perusteltu, koska nuoret eivät ainakaan aluksi pysty aikuisen työpanokseen ja he tarvitsevat aikuisopiskelijaa enemmän ohjausta ja tukea.

Keskeistä nuorten kannalta on valmentaminen työelämään ja oppisopimuskoulutukseen orientoiminen sekä riittävän tuen ja ohjauksen tarjoaminen oppisopimuskoulutuksen aikana. Haasteellista on löytää työnantajia, jotka ovat valmiita palkkaamaan nuoria oppisopimukseen. Stadin aikuisopiston oppisopimuskoulutusyksikkö on tiivistänyt yhteistyötä yrittäjien ja yrittäjäjärjestöjen kanssa nuorille sopivien työpaikkojen etsimisessä sekä tehostanut oppisopimuskoulutuksen markkinointia työvoimapula-aloille. Oma ura -hankkeesta saatuihin kokemuksiin ja hyviin käytäntöihin nojautuen nuorten oppisopimuskoulutusta kehitetään ja laajennetaan edelleen. Nuorten oppisopimuskoulutuksessa kehitetään uudenlaisia toimintatapoja oppilaitoksen ja työpaikkojen välille, jotta oppisopimuskoulutuksesta tulee joustava väylä nuorille työelämään.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Helsingin kaupungin opetusvirastolle valtionavustusta 107 000 euroa vuodelle 2013 oppisopimuskoulutuksen kehittämiseen nuorten koulutusmuotona. Opetuslautakunta toteaa, että hankerahoituksen päätyttyä tuetun oppisopimuksen malli tulee turvata kaupungin omalla rahoituksella.

Yhteenvedon opetuslautakunta toteaa yhtyvänsä tarkastuslautakunnan johtopäätöksiin. Kaupungin henkilöstökeskuksen, nuorisoasiainkeskuksen, opetusviraston ja Stadin aikuisopiston oppisopimuskoulutusyksikön tulee tiivistää yhteistyötä ja edistää oppisopimuksen käyttöä nuorten väylänä työelämään.

4.7.2 Koululaisten iltapäivätoiminta

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa koululaisten iltapäivätoiminnalle asetetut opetushallituksen ohjeiden mukaiset tavoitteet on pääosin saavutettu. Huoltajat näkivät muutamia kehittämiskohteita iltapäivätoiminnan osalta. Iltapäivätoiminnan kehittämistoiveet liittyivät vanhempien osallisuuden lisäämiseen toiminnan suunnittelussa ja lasten mahdollisuuksiin rauhoittua ja olla itsekseen ryhmätoiminnassa.

Kaupungin tulee jatkossakin pyrkiä järjestämään iltapäivätoimintapaikkoja tarpeen mukaan sekä toteuttaa sähköinen hakumenettely. Helsingin vahvuus iltapäivätoiminnan kehittämistyössä on vuosien ajan ollut kaupungin päättäjien aito kiinnostus palvelun järjestämistä kohtaan. Iltapäivätoiminta on uutena palvelukokonaisuutena saanut vankan jalansijan kaupungin palveluiden joukossa. Opetusvirasto on systemaattisesti vahvistanut toiminnan koordinoitua koulujen ja palveluntuottajien kanssa, jotta alueelliset tarpeet ja palvelutarjonta kohtaisivat mahdollisimman hyvin.

Opetusviraston tietohallinnossa on käynnistynyt oppilashallinnon tietojärjestelmän uudistamishanke. Tämän yhteydessä tullaan kehittämään opetusviraston sähköisiä asiointipalveluita kuntalaisille. Tällä hetkellä hallinnon käyttämään oppilashallinnon tietojärjestelmään ei sähköistä asiointia voida liittää. Iltapäivätoiminta on omalta osaltaan aktiivisesti mukana kehittämässä opetusvirastolle uutta oppilashallinnon tietojärjestelmää ja siihen liittyviä hakupalveluita. Iltapäivätoiminnan sähköinen hakumenettely on käytössä arviolta 2-5 vuoden sisällä.

Iltapäivätoiminnalle tulee suunnitella asianmukaiset toimitilat siten, että lapsilla on mahdollisuus myös rauhoittumiseen ja lepoon. Opetushallituksen vuosittaisessa arviointikyselyssä asianmukaiset sisä- ja ulkotilat ovat ohjaajien ja huoltajien yleisimmin mainitsema tärkein kehittämiskohde iltapäivätoiminnassa. Yleisesti huoltaja ovat pitäneet toiminnan sijaintia koulussa tai sen läheisyydessä hyvänä ratkaisuna. Toiminnan sijainti koluilla helpottaa yhteistyömahdollisuuksia perusopetuksen kanssa. Haasteina koulujen tilojen käytössä on toiminnan eriyttämismahdollisuudet ja riittävien ohjaajaresurssien kohdentaminen turvaamaan toiminta eri puolilla koulurakennusta.

Viihtyisän toimintaympäristön kehittämiseen on viime vuosina Helsingin kouluissa satsattu erillisten iltapäivätoiminnan tila- ja pihaprojektien avulla. Oppilaiden osallisuutta on vahvistettu mm. osallistamalla heitä suunnittelemaan vapaa-ajan toimintaympäristöjä koulun yhteyteen. Näissä hankkeissa on lisäksi vahvistettu kerho- ja iltapäivätoiminnan joustavaa yhteyttä ja mahdollisuuksia rikastuttaa lasten iltapäivätoiminnan sisältöjä. Toiminnan laajeneminen haastaa hallintokunnat ja alueen muut toimijat tilojen tarkoituksenmukaiseen

yhteiskäyttöön. Koulurakennusten korjauksissa ja uusien koulujen rakentamisessa otetaan huomioon iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Tavoitteena on, että iltapäivätoiminta ei ole koulun erillistä toimintaa, vaan yhteisön pienimpien oppilaiden turvallisesta iltapäivätoiminnasta huolehtiminen on ydintoimintaa, joka lisää lähikoulun vetovoimaisuutta ja josta koko kouluyhteisö puhuu arvostavasti.

Vanhempien ja lasten mielipiteitä tulee selvittää ja ottaa ne huomioon lasten iltapäivätoimintaa suunniteltaessa. Palvelukenttää ohjataan perusopetuksen laatukorttien suuntaisesti ja huomioidaan alueen asukkaiden osallisuus vaikuttaa iltapäivätoiminnan palveluiden kehittämiseen. Helsingin kaupungin iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmassa on linjattu, että huoltajille tulee tarjota mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun. Hyviä yhteistyömuotoja ovat mm. alueelliset yhteiset asukasillat, koulujen vanhempainilaisuuksien hyödyntäminen ja kahdenkeskiset keskustelut lasten hakutilanteissa tai sovituissa yhteispalavereissa.

Toimintapaikkakohtaisissa toimintasuunnitelmia laatiessa tulee ohjaajien entistä enemmän ottaa huomioon lapsen tarpeiden lisäksi myös lasten toiveet toiminnan sisällöistä. Ohjaajien tulee keskustella ja osallistaa lapsia tuomaan esille mielenkiinnonkohteensa ja arvioida toteutunutta toimintaa säännöllisesti heidän kanssaan. Lapsen, huoltajan ja ohjaajan keskustelu ja tiedonvaihto siitä, millainen toiminta lasta kiinnostaa, vaikuttaa toiminnan sisällön käytännön suunnitteluun. Lapsia osallistava iltapäivätoiminta lisää lasten viihtymistä toiminnassa ja syventää jo opittuja tietoja ja taitoja.

4.8.2 Koulutilojen kosteusvauriot

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan, että sosiaali- ja terveysviraston koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, ympäristökeskuksen, työterveyskeskuksen ja opetusviraston työsuojelun tulee yhteistyössä laatia kaupunkitason ohje koulujen terveydellisten olojen tarkastusten järjestämisestä siten, ettei päällekkäistä työtä tehdä, vastuunjako on selkeä ja että koulut ja oppilaitokset tulevat tarkastetuksi säännöllisesti kolmen vuoden välein terveydenhuoltolain ja valtioneuvoston asetuksen (338/2011) edellyttämällä tavalla.

Mainitun ohjeen laadintaa varten on tarpeen perustaa työryhmä, jossa vetovastuu on sosiaali- ja terveysviraston koulu- ja opiskelijaterveydenhuollolla. Opetusviraston työsuojelu (työsuojelupäällikkö ja -valtuutetut) ovat tehneet yhteisiä työpaikkaselvityskäyntejä työterveyshuollon kanssa jo 1980-luvulta lähtien. Tämä perustuu pääsääntöisesti työterveyshuoltolakiin, mutta koska molemmilla toimijoilla on kohteena opetusviraston henkilöstö,

työsuojelu on samalla käynnillä toteuttanut työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain määräyksiä. Työsuojelupäällikön tulee tämän lain 28 §:n mukaan muun muassa olla riittävästi perehtynyt työpaikan olosuhteisiin sekä 31 §:n mukaan työsuojeluvaltuutettujen tulee muun muassa oma-aloitteisesti perehtyä työpaikan työympäristöön ja työyhteisön tilaan sekä tarpeen mukaan osallistua työsuojelua koskeviin tarkastuksiin. Työpaikkaselvityskäynnit pidetään säännöllisesti määriteltynä ajankohtina ja ne ilmoitetaan rehtoreille edellisenä lukukautena. Koko koulun henkilöstö kutsutaan työpaikkaselvityskäynnille esimiehen (rehtorin) kautta. Työpaikkaselvityskäynti koostuu kahdesta osasta, keskustelusta työn arjesta ja muutoksista erilaisin työmenetelmin sekä rakennuksen tilojen kiertämisestä. Ensimmäinen osio kohdentuu suoraan opetusviraston henkilöstöön ja esiin voi nousta myös yhteistyö muiden toimijoiden kanssa (johon kouluterveydenhoitaja kuuluu). Tietenkin työn kohde eli oppilaat nousee vahvasti esille. Toinen osio kohdentuu rakennukseen. Tällöin kierretään erilaisia tiloja ja sisäilmakysymysten lisäksi henkilöstön työturvallisuus nousee esille. Tästä osiosta työsuojeluvaltuutettu laatii työpaikkaselvityskäyntiraporttiin tekstin.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollolla on mahdollisuus osallistua työpaikkaselvityskäynnille. He saavat koulun tilojen kuntoa koskevat tutkimusraportit rehtorilta ja sisäilmatiedotteet suoraan työsuojelupäälliköltä. He saavat työpaikkaselvityskäyntiraportit koulun rehtorilta ja kouluun kiertoan liittyvän osion raportin suoraan työsuojelupäälliköltä. Ympäristökeskus toimittaa tarkastusraportit suoraan koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon. Huhtikuusta 2013 lähtien koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon edustaja on opetusviraston sisäilmatyöryhmän jäsen. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon johdon, heidän työsuojelunsa ja työterveyshuoltonsa edustajien sekä opetusviraston työterveyshuollon ja työsuojelun edustajien kesken on pidetty puolivuositain yhteistapaamisia. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon on mahdollista hyödyntää saatua runsasta materiaalia terveydellisten olojen valvontaan, mikä kuuluu sen tehtäviin.

Tilakeskuksen tulee varmistaa sisäilmaongelmien tutkimus – suunnittelu – korjaus – ketjun riittävä ohjaus. Erittäin tärkeää on sujuvasti saada tietoa tehdyistä korjaustoimista keskitetystä lähteestä. Tällä hetkellä tietoa ei saa tai sitä ei ole Pakki-huoltokirjassa. Tiedonsaanti helpottaa ja nopeuttaa monien toimijoiden työtä ja tuo luottamusta koko toimintaan.

Kaupungin virastojen ja liikelaitosten tulee yhdessä kaupungin sisäilmatyöryhmän kanssa arvioida virastokohtaisten sisäilmatyöryhmien perustamisen tarve. Jokaisessa kaupungin isossa virastossa, kuten opetusvirastossa, sisäilmatyöryhmä on välttämätön,

jotta pystytään ratkomaan moniammatillisesti haasteellisimpia sisäilmaongelmia, tehdä korjaustarpeiden priorisointia, tukea sisäilmaviestintää sekä laatia omaan virastoon liittyviä toimintamalleja ja ohjeita sisäilmaongelmien vähentämiseen ja ehkäisyyn. Viraston moniammatillisessa sisäilmatyöryhmässä tarvitaan eri alojen ja eri toimijoiden edustajia. Kuitenkaan tärkeintä ei ole itse ryhmä, vaan sen sujuva toiminta, joka lähtee roolien selkeytyksestä ja ryhmän vetäjän sitoutumisesta asiaan. Ryhmään liittyvää työtä tehdään kokousten välillä ja kokouksissa kootaan tieto, jonka pohjalta laaditaan yhteiset suunnitelmat ja jatkoehdotukset, jotka toteutetaan tai viedään eteenpäin päättäjille.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Ritva Tuomi-Rautiainen, hallintotarkastaja, puhelin: 310 86297
ritva.tuomi-rautiainen(a)hel.fi
Liisa Pohjolainen, linjanjohtaja, puhelin: 310 86850
liisa.pohjolainen(a)hel.fi
Outi Salo, linjanjohtaja, puhelin: 310 86274
outi.salo(a)hel.fi
Paula Sermilä, kehittämisjohtaja, puhelin: 310 86774
paula.sermila(a)hel.fi